

νηστικός, νηστική, νηστικό επίθετο
(νηστικοί, νηστικές, νησικά)

☑ Όταν είσαι **νηστικός**, δεν έχεις φάει και πεινάς. ✍ *Ο Κώστας και η Αθηνά τρώνε κάθε μέρα πρωινό για να μην είναι νηστικοί στο σχολείο.*

● χορτάτος 🎵 νη-σι-κός

νησισίμος, νησισίμη, νησισίμο

επίθετο (νησισίμοι, νησισίμες, νησισίμα)

→ νηστεύω

νιανιά [τα] ουσιαστικό

☑ Η θεία Κατερίνα έκανε το κρέας **νιανιά** για να μπορέσει το μωρό να το φάει. Το έλιωσε.

🎵 νια-νιά

νιάνιαρο [το] ουσιαστικό (νιάνιαρα)

☑ **Νιάνιαρο** λέμε κοροϊδευτικά το μικρό παιδί. 🎵 νιά-νια-ρο

νιαουρίζω ρήμα (νιαούρισα, θα νιαουρίσω)

☑ Όταν η Ροζαλία φωνάζει, **νιαουρίζει**.

◇ Βγάζει **νιαουρίσματα**.

🎵 νια-ου-ρί-ζω

νιάτα [τα] ουσιαστικό

☑ Ο θείος Αλέκος θυμάται πώς ήταν στα **νιάτα** του. Όταν ήταν νέος.

○ νεότητα, νιότη

● γηρατειά, γεράματα

✓ Λέει ότι τα σημερινά **νιάτα** διασκεδάζουν πολύ και διαβάζουν λίγο. Οι σημερινοί νέοι. ◇ **νέος**

🎵 νιά-τα

νίκη [η] ουσιαστικό (νίκες) → νικώ

νικητής [ο], **νικήτρια** [η] ουσιαστικό
(νικητές, νικήτριες) → νικώ

νικώ και νικάω, νικιέμαι ρήμα (νίκησα, θα νικήσω)

☑ Όταν **νικάς** σ' έναν πόλεμο, διώχνεις τον εχθρό. ✍ *Οι Έλληνες νίκησαν τους Ιταλούς στον πόλεμο του 1940.* ○ επικρατώ

✓ Όταν **νικάς** σ' έναν αγώνα, κερδίζεις τον αγώνα. ✍ *Ο Κώστας ήταν χαρούμενος. Η ομάδα του σχολείου του νίκησε τις ομάδες των άλλων σχολείων και κέρδισε το κύπελλο.* ○ κερδίζω ● χάνω

◇ *Ο Κώστας χάρηκε τη νίκη της ομάδας του. Η νίκη που πέτυχε ήταν σπουδαία. Όλοι έλεγαν ότι η ομάδα του ήταν η μεγάλη νικήτρια του αγώνα.* 🎵 νι-κώ

🎵 νι-κώ

νιπτήρας [ο] ουσιαστικό (νιπτήρες)

☑ Στο **νιπτήρα** πλένουμε τα χέρια, το πρόσωπο και τα δόντια μας. Βρίσκεται στο μπάνιο του σπιτιού μας. 🎵 νι-πτή-ρας ✍ 'το μπάνιο'

νιφάδα [η] ουσιαστικό (νιφάδες)

☑ Η **νιφάδα** είναι το καθένα από τα μικρά κομμάτια του χιονιού που πέφτει. 🎵 νι-φά-δα

νιώθω ρήμα (ένιωσα, θα νιώσω)

☑ Η Αθηνά **ένιωσε** έναν πόνο στο χέρι της όταν έπιασε το τριαντάφυλλο. Ένα αγκάθι είχε τρυπήσει το δάχτυλό της. Η Αθηνά πόνεσε.

✓ Ο Κώστας **ένιωθε** τέτοια χαρά που κέρδισε η ομάδα του, που ήθελε να το πει σε όλους τους φίλους του. Ήταν πολύ χαρούμενος.

○ αισθάνομαι

🎵 νιώ-θω ✍ 'πώς νιώθω'

- Μπορείς να βρεις πως νιώθουν στην επόμενη σελίδα οι ήρωες των παραμυθιών;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

νόημα [το] ουσιαστικό (νοήματα)

☑ Ο Κώστας διάβασε πολλές φορές το μάθημα για να καταλάβει το **νόημά** του. Για να καταλάβει τι θέλει να πει το μάθημα ○ σημασία

✓ Ο θεός Τάκης οδηγούσε γρήγορα. Ο τροχονόμος του έκανε **νόημα** με το χέρι να σταματήσει. Κούνησε το χέρι του με τρόπο για να του δείξει ότι πρέπει να σταματήσει. 🎵 νόη-μα

νοιάζει ρήμα (ένοιαξε, θα νοιάξει)

☑ «Τι σε **νοιάζει** εσένα τι θα κάνουν τα κορίτσια; Ας παίξουν ό,τι θέλουν!» είπε θυμωμένα ο Κώστας στο Νίκο.

Τι σ' ενδιαφέρει; Γιατί σε απασχολεί;
◇ **νοιάζομαι** 🎵 νοιά-ζει

νοιάζομαι ρήμα (νοιάστηκα, θα νοιαστώ)

☑ Ο κύριος Μιχάλης έχει απότομους τρόπους και δε **νοιάζεται** αν στεναχωρεί τα παιδιά με τις φωνές τους. Δεν τον νοιάζει, δεν τον ενδιαφέρει. ◇ **νοιάζει** 🎵 νοιά-ζο-μαι

νοίκι [το] ουσιαστικό (νοίκια)

→ νοικιάζω

νοικιάζω, **νοικιάζομαι/ενοικιάζομαι** ρήμα (νοίκιασα, θα νοικιάσω)

☑ Όταν **νοικιάζεις** κάτι, πληρώνεις για να το χρησιμοποιήσεις για λίγο.

✍ *Η οικογένεια του Ίγκλι δεν έχει ακόμα δικό της σπίτι και **νοικιάζει** ένα διαμέρισμα στην Αθήνα. Το βρήκαν επειδή είδαν στην είσοδο της πολυκατοικίας ένα άσπρο χαρτί που έγραφε με κόκκινα γράμματα : **ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ**.*

◇ Αν είσαι **ενοικιαστής** ή **νοικάρης**, νοικιάζεις ένα σπίτι.

Το **ενοίκιο** ή το **νοίκι** είναι τα

χρήματα που πληρώνεις για να **νοικιάσεις** ένα σπίτι.

🎵 νοι-κιά-ζω

νοικοκύρης [ο], **νοικοκυρά** [η]

ουσιαστικό (νοικοκύρηδες, νοικοκυρές)

☑ Ο **νοικοκύρης** του σπιτιού είναι ο πατέρας που φροντίζει να καλύπτει τις ανάγκες του σπιτιού και βοηθάει τη μητέρα.

○ οικοδεσπότης

Η **νοικοκυρά** του σπιτιού είναι η μητέρα. ○ οικοδέσποινα

✓ **Νοικοκυρά** λέμε τη γυναίκα που της αρέσει να ασχολείται με τις δουλειές του σπιτιού, δηλαδή που ασχολείται με το **νοικοκυριό**.

✓ **Νοικοκυρά** λέμε και τη γυναίκα που δεν εργάζεται. ◇ *Η **θεία Κατερίνα** και ο **θεός Σταμάτης** έφτιαξαν το **νοικοκυριό** τους πριν παντρευτούν. Αγόρασαν δηλαδή κουζίνα, ψυγείο, τηλεόραση, έπιπλα και όλα όσα **χρειάζεται** ένα σπίτι. 🎵 νοι-κο-κύ-ρης*

νοικοκυριό [το] ουσιαστικό

(νοικοκυριά) → νοικοκύρης

νομάρχης [ο], [η] ουσιαστικό

(νομάρχες) → νομός

νομίζω ρήμα (νόμισα, θα νομίσω)

☑ «Είδες τη Ροζαλία πουθενά;» ρώτησε η Αθηνά. «**Νομίζω** ότι την είδα κοντά στο περίπτερο» απάντησε ο Κώστας. Έχω αυτή τη γνώμη, αλλά δεν είμαι σίγουρος.

○ μου φαίνεται

✓ «Αν **νομίζεις** ότι η γάτα σου χάθηκε, τότε να ψάξω να τη βρω» είπε ο κύριος Γιάννης στην Αθηνά. Αν πιστεύεις ότι η γάτα χάθηκε, τότε θα ψάξω. ○ πιστεύω 🎵 νο-μί-ζω

νόμισμα [το] ουσιαστικό (νομίσματα)

☑ Το 1 ευρώ, τα 50 λεπτά, τα 20 λεπτά, τα 10 λεπτά, τα 5 λεπτά, τα 2 λεπτά και το 1 λεπτό είναι **νομίσματα**. Τα **νομίσματα** είναι φτιαγμένα από μέταλλο.

- κέρμα ● χαρτονόμισμα
- ✓ Τα χρήματα που χρησιμοποιούν σε κάθε χώρα είναι το **νόμισμα** της χώρας αυτής. ✍ *Το ευρώ είναι το σημερινό νόμισμα της Ελλάδας. Παλιά το νόμισμά της ήταν η δραχμή.*
- ◇ Τα 5, τα 20 και τα 50 ευρώ είναι **χαρτονόμισμα**. Είναι φτιαγμένα από χαρτί. 🎵 νό-μι-σμα

νομός [ο] ουσιαστικό (νομοί)

☑ Ο **νομός** είναι μία μεγάλη περιοχή της Ελλάδας που έχει ένα **νομάρχη** για να αποφασίζει για καθετί που έχει σχέση με την περιοχή. Η Ελλάδα έχει 53 **νομούς**. 🎵 νο-μός

νόμος [ο] ουσιαστικό (νόμοι)

☑ Οι **νόμοι** είναι οι γραπτοί κανόνες που έχει κάθε χώρα για να ξέρουν οι κάτοικοι τι πρέπει να κάνουν και τι όχι. ✍ *Ο νόμος λέει πως όλα τα παιδιά πρέπει να πηγαίνουν στο σχολείο.*

◇ Κάτι είναι **νόμιμο**, όταν γίνεται όπως το λέει ο νόμος. 🎵 νό-μος

νονός [ο], **νονά** [η] ουσιαστικό (νονοί, νονές)

☑ Ο **νονός** και η **νονά** σου είναι αυτοί που σε βάφτισαν, όταν ήσουν μωρό. 🎵 νο-νός

νοσοκομείο [το] ουσιαστικό

(νοσοκομεία) → νοσοκόμος

νοσοκόμος [ο], **νοσοκόμα** [η]

ουσιαστικό (νοσοκόμοι, νοσοκόμες)

☑ Η δουλειά του **νοσοκόμου** και της **νοσοκόμας** είναι να βοηθούν τους γιατρούς και να φροντίζουν τους άρρωστους ανθρώπους.

- νοσηλεύτης, νοσηλεύτρια
- ◇ Τα **νοσοκομεία** είναι κτίρια όπου οι γιατροί και οι νοσοκόμοι φροντίζουν τους άρρωστους ανθρώπους να γίνουν καλά.
- 🎵 νο-σο-κό-μος ✍ 'στο νοσοκομείο'

νόστιμος, **νόστιμη**, **νόστιμο** επίθετο

(νόστιμοι, νόστιμες, νόστιμα)

☑ Όταν ένα φαγητό είναι **νόστιμο**, έχει ωραία μυρωδιά και γεύση, είναι καλά μαγειρεμένο και μας αρέσει να το τρώμε. ✍ *Χθες η κυρία Μαργαρίτα μαγείρεψε ένα πολύ νόστιμο φαγητό με φρέσκο ψάρι.*

- γευστικός ● άνοστος
- ◇ «Μμμ, τι γεύση, τι **νοστιμιά** είναι αυτή!» είπε ο Κώστας. «Κοίτα, η Ροζαλία γλείφει ήδη τα μουστάκια της». 🎵 νό-στι-μος

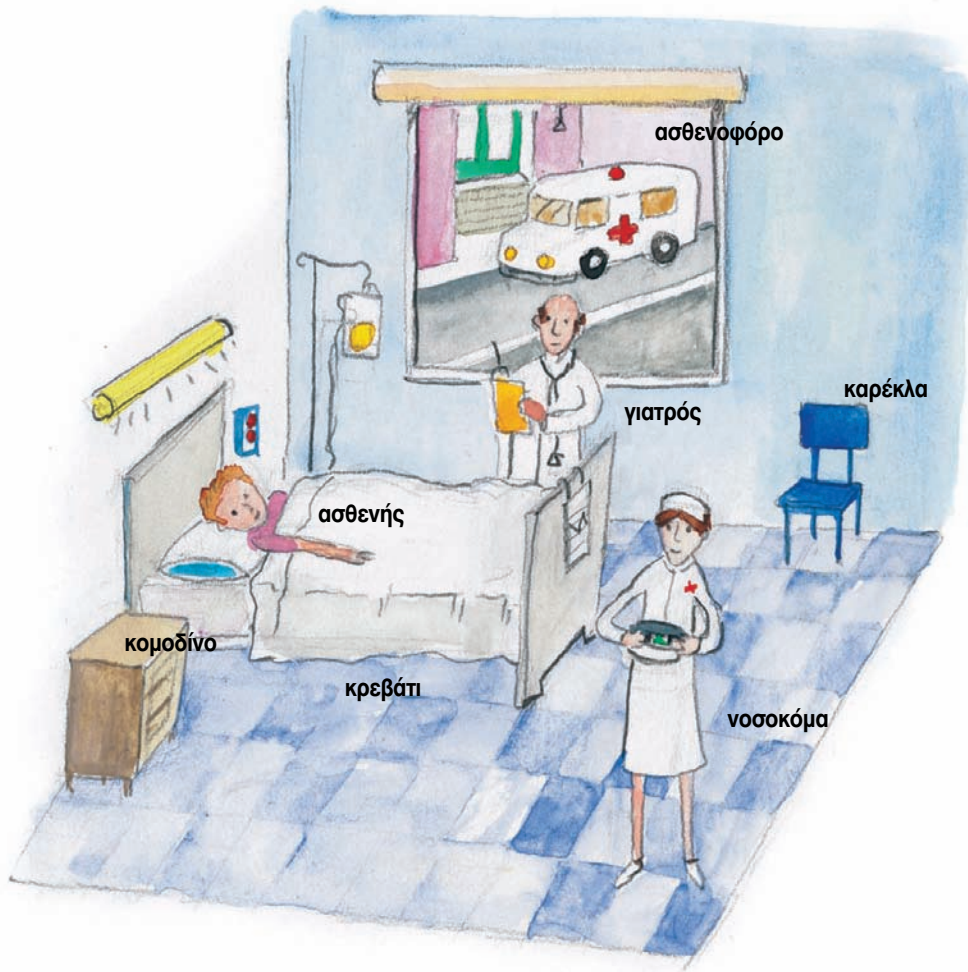
νότα [η] ουσιαστικό (νότες)

☑ Η μουσική γράφεται με **νότες**. Οι **νότες** είναι επτά: Ντο, Ρε, Μι, Φα, Σολ, Λα, Σι. 🎵 νό-τα

νοτιάς [ο] ουσιαστικό (νοτιάδες)

☑ Ο **νοτιάς** είναι ο άνεμος που φυσάει από το νότο και φέρνει συνήθως βροχές και υγρασία.

- βοριάς ◇ **νότος**, **νότιος**
- 🎵 νο-τιάς

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

νότιος, *νότια, νότιο επίθετο (νότιοι, νότιες, νότια)* → νότος

νότος [ο] ουσιαστικό

☑ Ο **νότος** είναι ένα από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα.

Όταν κοιτάμε προς την ανατολή, ο **νότος** βρίσκεται στα δεξιά μας.

● βορράς ◊ Στη **Νότια Ελλάδα** πέφτουν πιο πολλές βροχές κάθε χρόνο. **νοτιάς** 🎵 νό-τος

νούμερο [το] ουσιαστικό (νούμερα)

☑ Τα **νούμερα** είναι οι αριθμοί.

✎ *Το 5 είναι το τυχερό **νούμερο** του Κώστα. Ο θεός Τάκης δεν ήξερε το **νούμερο** του τηλεφώνου του κυρίου Μιχάλη.* ○ αριθμός

✓ Το **νούμερο** είναι ο αριθμός που μας δείχνει πόσο μικρά ή μεγάλα είναι τα ρούχα ή τα παπούτσια που φοράμε. ✎ *Η πωλήτρια ρώτησε τη μητέρα της Αθηνάς τι **νούμερο** παπούτσι φοράει.*

✓ Στο τσίρκο οι ακροβάτες και οι κλόουν κάνουν **νούμερα**.

🎵 νού-με-ρο

vous [ο] ουσιαστικό

☑ Ο **vous** είναι το μυαλό μας.

✎ *«Πού τρέχει ο **vous** σας;» ρώτησε η δασκάλα, όταν είδε τους μαθητές της να χαζεύουν.*

✓ «Φεύγω για λίγο, να έχεις το **vous** σου στο μωρό» είπε η θεία Κατερίνα στο θείο Σταμάτη. Να προσέχεις να μη του συμβεί κάτι. ○ μυαλό

🎵 vous

νούφαρο [το] ουσιαστικό (νούφαρα)

☑ Το **νούφαρο** είναι ένα φυτό που φυτρώνει μέσα στις λίμνες. Έχει μεγάλα στρογγυλά φύλλα και

λουλούδια που **επιπλέουν** στο νερό.

🎵 νού-φα-ρο

νταλικά [η] ουσιαστικό (νταλίκες)

☑ Η **νταλικά** είναι ένα μεγάλο φορτηγό που μεταφέρει πολύ βαριά πράγματα. 🎵 ντα-λί-κα

νταντά [η] ουσιαστικό (νταντάδες)

☑ Η δουλειά της **νταντάς** είναι να φροντίζει τα μικρά παιδιά μίας οικογένειας. ◊ Όταν **νταντεύεις** ένα μικρό παιδί, το φροντίζεις και το προσέχεις σαν να είσαι η νταντά του.

🎵 ντα-ντά

ντεμοντέ επίθετο → μόδα

ντεπόζιτο [το] ουσιαστικό (ντεπόζιτα)

☑ Το **ντεπόζιτο** είναι ένα μεγάλο δοχείο μέσα στο οποίο βάζουμε νερό ή άλλα υγρά. Στο **ντεπόζιτο** του αυτοκινήτου βάζουμε βενζίνη.

○ ρεζερβουάρ 🎵 ντε-πό-ζι-το

- Λέμε και **τεπόζιτο**.

ντέφι [το] ουσιαστικό (ντέφια)

☑ Το **ντέφι** είναι μουσικό όργανο. Μοιάζει μ' ένα ξύλινο στρογγυλό στεφάνι που γύρω του κρέμονται μικρά κομματάκια από μέταλλο. Από τη μία μεριά του είναι σκεπασμένο με λεπτό δέρμα. Το κρατάμε με το

αριστερό χέρι και το χτυπάμε με το δεξί. 🎵 ντέ-φι

ντιβάνι [το] ουσιαστικό

☑ Το **ντιβάνι** είναι ένα μικρό και χαμηλό κρεβάτι που το χρησιμοποιούμε και σαν καναπέ. 🎵 ντι-βά-νι

ντιβιντί (DVD) [το] ουσιαστικό
→ σιντί (CD)

ντοκιμαντέρ [το] ουσιαστικό

☑ Το **ντοκιμαντέρ** είναι μία μικρή ταινία που δείχνει πραγματικά γεγονότα και δίνει πληροφορίες για ένα θέμα. ✍ *Η τάξη του Κώστα παρακολούθησε ένα ντοκιμαντέρ με θέμα «Η ελιά και το λάδι στην Ελλάδα».* 🎵 ντο-κι-μα-ντέρ
- Ξένη λέξη. Δε χρησιμοποιείται στον πληθυντικό.

ντομάτα [η] ουσιαστικό (ντομάτες)

☑ Η **ντομάτα** είναι ο μικρός, στρογγυλός, μαλακός και κόκκινος καρπός της **ντοματιάς**. Με τη **ντομάτα** φτιάχνουμε σαλάτα ή σάλτσα που τη βάζουμε σε διάφορα φαγητά.
♦ Ο **ντοματοχυμός** είναι το ζουμί της ντομάτας. Τον βάζουμε στα φαγητά ή τον πίνουμε σαν χυμό. **ντοματιά** 🎵 ντο-μά-τα

ντόμινο [το] ουσιαστικό

☑ Το **ντόμινο** είναι ένα επιτραπέζιο παιχνίδι. Παίζεται με μικρά άσπρα πλακάκια που έχουν πάνω τους μικρές τελίτσες. 🎵 ντό-μι-νο
-Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ντόπιος, ντόπια, ντόπιο επίθετο (ντόπιοι, ντόπιες, ντόπια)

☑ Όταν κάποιος ζει στον τόπο που γεννήθηκε, είναι **ντόπιος**. ✍ *Στο χωριό του θείου Αλέκου μέινανε λίγοι ντόπιοι κάτοικοι. Ο θείος λέει ότι οι περισσότεροι ντόπιοι φεύγουν και πηγαίνουν στις μεγάλες πόλεις.* ● ξένος
✓ Τα προϊόντα που παράγονται στον τόπο που τ' αγοράζουμε και τα τρώμε είναι **ντόπια** προϊόντα. ○ εγχώριος 🎵 ντό-πιος

ντοσιέ [το] ουσιαστικό

☑ Το **ντοσιέ** είναι ένας φάκελος με σκληρό εξώφυλλο. Μέσα στο **ντοσιέ** βάζουμε χαρτιά, αφού πρώτα τα τρυπήσουμε για να τα στερεώσουμε από τη μία μεριά. ✍ *Οι μαθητές στην τάξη της Αθηνάς έχουν ένα ντοσιέ ο καθένας για να βάζουν εκεί μέσα τις εργασίες τους.* 🎵 ντο-σιέ

-Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ντουβάρι [το] ουσιαστικό (ντουβάρια)

☑ **Ντουβάρι** λέμε τον τοίχο.

✍ *Το σπίτι δίπλα στο μαγαζί του κυρίου Δημήτρη καταστράφηκε τελειώς από τη φωτιά. Έμειναν μόνο τα τέσσερα ντουβάρια.* 🎵 ντου-βά-ρι

ντουζ [το] ουσιαστικό

☑ Όταν κάνεις **ντουζ**, πλένεις το σώμα σου με νερό που πέφτει από ψηλά σαν βροχή.

✓ Στο **ντουζ** πλένουμε το σώμα μας με νερό που πέφτει με πίεση από ψηλά. ✍ *Στην παραλία που πήγε η οικογένεια του Ήγκλι υπήρχαν πολλά ντουζ για να ξεπλένονται οι άνθρωποι, όταν βγαίνουν από τη θάλασσα.*

🎵 ντουζ ✍ 'το σώμα μας'

-Λέμε και ντους.

-Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ντουλάπα [η] ουσιαστικό (ντουλάπες)

☑ Η **ντουλάπα** είναι ένα ψηλό έπιπλο με ράφια που ανοίγει με πόρτα. Στη **ντουλάπα** φυλάμε τα καθαρά ρούχα, τα σεντόνια, τις κουβέρτες και άλλα πράγματα.

Τις **ντουλάπες** συνήθως τις έχουμε στα υπνοδωμάτια. 🎵 ντου-λά-πα ✍ 'τα ρούχα'

ντουλάπι [το] ουσιαστικό (ντουλάπια)

☑ Στον τοίχο της κουζίνας και του μπάνιου έχουμε **ντουλάπια**, δηλαδή μικρά έπιπλα με πορτάκια. Μέσα τους βάζουμε τρόφιμα, πιάτα, σαμπουάν ή άλλα πράγματα.

🎵 ντου-λά-πι ✍ 'η κουζίνα'

ντρέπομαι ρήμα (ντράπηκα, θα ντραπώ)

☑ Όταν **ντρέπεσαι**, φοβάσαι να πεις

ή να κάνεις κάτι που θέλεις, επειδή πιστεύεις ότι οι άλλοι άνθρωποι θα γελάσουν με αυτό που θα πεις ή θα κάνεις. ✍ *Μερικές φορές ο Ήγκλι*

ντρέπεται να μιλήσει στην τάξη, γιατί πιστεύει ότι δεν ξέρει καλά ελληνικά.

✓ Όταν **ντρέπεσαι**, αισθάνεσαι άσχημα, γιατί έχεις κάνει κάτι που δεν ήταν σωστό κι ενόχλησε τους άλλους.

✍ *Η Αθηνά ντράπηκε που μίλησε απότομα στην Ελένη και της ζήτησε συγνώμη.* ✦ *Ο Ήγκλι είναι ντροπαλό παιδί και δε μιλάει εύκολα σε ξένους. Ένιωσε όμως ντροπή που έσπασε το τζάμι του κυρίου Μιχάλη και γι' αυτό ζήτησε συγνώμη.* 🎵 ντρέ-πο-μαι

ντροπαλός, ντροπαλή, ντροπαλό

επίθετο (ντροπαλοί, ντροπαλές, ντροπαλά)

→ ντρέπομαι

ντροπή [η] ουσιαστικό (ντροπές)

→ ντρέπομαι

ντροπιάζω, ντροπιάζομαι ρήμα

(ντρόπιασα, θα ντροπιάσω)

☑ **Ντροπιάζεις** κάποιον, όταν τον κάνεις να αισθανθεί άσχημα για κάτι άσχημο που έκανες εσύ.

✍ *«Η δασκάλα μου είπε ότι ήσουν πολύ άτακτος σήμερα» είπε στο Νίκο ο πατέρας του. «Κρίμα, με ντρόπιασες στη δασκάλα».*

🎵 ντρο-πιά-ζω

ντύνω, ντύνομαι ρήμα (έντυσα, θα ντυθώ)

☑ Όταν **ντύνεις** κάποιον, του βάζεις τα ρούχα του. Όταν ντύνεσαι φοράς τα ρούχα σου. ✍ *Η θεία Κατερίνα*

έντυσε το μωράκι της με ζεστά ρούχα και το έβγαλε βόλτα στο πάρκο.

● ξεντύνω γδύνω

✓ «Φέτος στις Απόκριες σκέφτομαι να **ντυθώ** Ινδιάνος» είπε ο Κώστας στο Νίκο. Σκέφτομαι να μασκαρευτώ.

✓ Όταν **ντύνεις** ένα βιβλίο ή ένα τετράδιο, του βάζεις ένα κάλυμμα απέξω για να μη σκίζεται εύκολα.

✍ *Ο Κώστας και η Αθηνά έντυσαν τα καινούρια τους βιβλία με μπλε πλαστικό αυτοκόλλητο.*

♦ «Κατερίνα, το **ντύσιμό** σου είναι υπέροχο!» είπε ο θείος Σταμάτης.

🎵 ντύ-νω

νυστάζω ρήμα (νύσταξα, θα νυστάξω)

☑ Όταν **νυστάζεις**, θέλεις να πας για ύπνο.

✓ «Με **νύσταξε** η τηλεόραση με τις βλακείες που δείχνει. Πάω για ύπνο» είπε η Αθηνά. ♦ «Να κλείσουμε λοιπόν την τηλεόραση και να πάμε για ύπνο» απάντησε ο Κώστας. «Κλείνουν τα μάτια μου από τη **νύστα**».

✍ *«Κλείνουν τα μάτια μου από τη νύστα».*

🎵 νυ-στά-ζω

νύφη [η] ουσιαστικό (νύφες)

☑ **Νύφη** λέμε τη γυναίκα που πηγαίνει στην εκκλησία για να παντρευτεί ή που έχει μόλις παντρευτεί.

✓ Οι γονείς και τ' αδέρφια ενός παντρεμένου άνδρα έχουν τη γυναίκα του **νύφη**. 🎵 νύ-φη

νύχι [το] ουσιαστικό (νύχια)

☑ Σ' όλα τα δάχτυλα των χεριών και των ποδιών σου έχεις **νύχια**.

✍ *Η θεία Κατερίνα έβαψε τα νύχια της πολύ προσεκτικά. Αφού ντύθηκε κοιτάχτηκε από την κορυφή ως τα νύχια.*

✓ Η Αλίκη περπάτησε στα **νύχια** για να μην ξυπνήσει το μωρό της θείας Κατερίνας. Στις άκρες των ποδιών για

να μη κάνει θόρυβο.

♦ Με το **νυχοκόπτη** κόβουμε τα νύχια μας. 🎵 νύ-χι

νύχτα [η] ουσιαστικό (νύχτες)

☑ Τη **νύχτα** δεν υπάρχει το φως του ήλιου. Υπάρχει σκοτάδι. Πολλές φορές αν κοιτάξουμε τη νύχτα τον ουρανό, βλέπουμε το φεγγάρι και τ' αστέρια. Τη **νύχτα** κοιμόμαστε.

○ βράδυ ● μέρα

♦ Μόλις **νύχτωσε**, η κυρία Μαργαρίτα έβαλε το **νυχτικό** της και πήγε για ύπνο. «Ωρα για το **νυχτερινό** μας ύπνο» είπε στα παιδιά. «Άντε λοιπόν! Δεν είστε ούτε **νυχοφύλακες** που φυλάνε τα εργοστάσια τη νύχτα ούτε **νυχτολούλουδα** που βγάζουν τα λουλούδια τους τη νύχτα και τα κλείνουν τη μέρα». 🎵 νύ-χτα

✍ 'η διάρκεια της μέρας'

νυχτερίδα [η] ουσιαστικό (νυχτερίδες)

☑ Η **νυχτερίδα** είναι ένα μικρό μαύρο ζώο που μπορεί να πετάει. Βρίσκει την τροφή της τη νύχτα.

♦ **νύχτα** 🎵 νυ-χτε-ρί-δα

νυχτερινός, νυχτερινή, νυχτερινό

επίθετο (νυχτερινοί, νυχτερινές, νυχτερινά)

→ νύχτα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

νυχτικό [το] ουσιαστικό (νυχτικά)

→ νύχτα

-Λέμε και η νυχτικιά.

νυχτώνω ρήμα (νύχτωσα, θα νυχτώσω)

→ νύχτα

νωρίς επίρρημα

☑ Όταν ξυπνάς **νωρίς**, ξυπνάς πολύ πρωί, μόλις αρχίζει να ξημερώνει. Όταν πηγαίνεις κάπου **νωρίς**, πηγαίνεις πριν από την ώρα που συνήθως πας ή πρέπει να πας τις άλλες φορές.

✍ *Ο κύριος Γιάννης πήγε **νωρίς** στη δουλειά του σήμερα. Δεν είχε έρθει κανείς ακόμα. Ήταν μόνος του στο γραφείο.* ● αργά

✓ «Ευτυχώς φτάσαμε **νωρίς** στο σταθμό και προλάβσαμε το τρένο» είπε ο θείος Τάκης. Φτάσαμε στην ώρα μας. 🎵 νω-ρίς

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Ξάδελφος [ο], **Ξαδέλφη** [η] ουσιαστικό (Ξάδελφοι, Ξαδέλφες)

☑ Ο **Ξάδελφος** ή η **Ξαδέλφη** σου είναι το αγόρι ή το κορίτσι του θείου ή της θείας σου. ✍ *Η Αλίκη, η κόρη της θείας Κατερίνας, είναι Ξαδέλφη του Κώστα και της Αθηνάς.*

◆ **Ξαδελφούλης, Ξαδελφούλα, Ξαδελφάκι** 🎵 Ξά-δελ-φος

– Λέμε και **Ξάδερφος** και **Ξαδέρφη**. Στον πληθυντικό λέμε και τα **Ξαδέλφια** ή τα **Ξαδέρφια**. Λέμε επίσης και **εξάδελφος, εξαδέλφη**.

Ξανθός, Ξανθή/Ξανθιά, Ξανθό επίθετο (Ξανθοί, Ξανθές/Ξανθιές, Ξανθά)

☑ Όταν κάποιος έχει **Ξανθά** μαλλιά, τα μαλλιά του έχουν χρώμα προς το ανοιχτό κίτρινο ή χρυσαφί.

✓ (σαν ουσιαστικό) **Ξανθιά** είναι η γυναίκα που έχει Ξανθά μαλλιά.

✍ *«Κατερίνα, ποια είναι η Ξανθιά που παίζει στο έργο;» ρώτησε ο θείος Σταμάτης.*

◆ **Ξανθομάλλης, Ξανθούλης, Ξανθούλα, Ξανθούλικος**

🎵 Ξαν-θός

Ξακουστός, Ξακουστή, Ξακουστό επίθετο (Ξακουστοί, Ξακουστές, Ξακουστά)

☑ Όταν κάτι είναι **Ξακουστό**, είναι γνωστό σε πάρα πολύ κόσμο.

✍ *Οι ξένοι που έρχονται στην Ελλάδα επισκέπτονται την Ξακουστή Ακρόπολη των Αθηνών.*

○ φημισμένος, διάσημος

● άγνωστος ◆ **ακούω**

🎵 Ξα-κου-στός

Ξάπλα [η] ουσιαστικό (Ξάπλες)

→ Ξαπλώνω

Ξανά επίρρημα

☑ Όταν κάνεις κάτι **Ξανά**, το κάνεις άλλη μία φορά. ✍ *«Κώστα, διάβασε το μάθημα Ξανά, σε παρακαλώ» είπε η κυρία Μαργαρίτα».*

✓ Μπορείς να βάλεις το **Ξανα-**μπροστά από άλλες λέξεις για να δείξεις ότι αυτό που λένε οι λέξεις γίνεται μία φορά ακόμα. ✍ *Η Αθηνά Ξανάγραψε την ορθογραφία για να τη μάθει καλά.*

🎵 Ξα-νά

Ξαπλώνω ρήμα (Ξάπλωσα, θα Ξαπλώσω)

☑ Όταν **Ξαπλώνεις**, πέφτεις στο κρεβάτι για να κοιμηθείς ή για να ξεκουραστείς. ● στέκομαι όρθιος
✓ Στο έργο ο αστυνομικός έδωσε μία μπουνιά στον κλέφτη και τον **Ξάπλωσε** κάτω. Τον έριξε κάτω.

◆ *Ο θείος Αλέκος αγαπάει πολύ την Ξάπλα μπροστά στη τηλεόραση. Τον ξεκουράζει να είναι Ξαπλωμένος. «Όλο Ξαπλωτός κάθεσαι, θείε» τον*

πειράζει η Αθηνά. ● όρθιος
♫ Ξα-πλώ-νω

Ξαστεριά [η] ουσιαστικό (Ξαστεριές)

- ☑ Όταν τη νύχτα έχει **Ξαστεριά**, ο ουρανός είναι καθαρός χωρίς σύννεφα και γεμάτος αστέρια.
- συννεφιά ◊ Όταν έχει Ξαστεριά, ο ουρανός είναι **Ξάστερος**.
- συννεφιασμένος **αστέρι**
- ♫ Ξα-στε-ριά

Ξάστερος, ξάστερη, ξάστερο επίθετο
(Ξάστεροι, Ξάστερες, Ξάστερα)
→ Ξαστεριά

Ξαφνιάζω, ξαφνιάζομαι ρήμα
(Ξάφνιασα, θα Ξαφνιάσω)

- ☑ Όταν **Ξαφνιάζεις** κάποιον, τον τρομάζεις, επειδή κάνεις Ξαφνικά κάτι που δεν περιμένει.
- ✍ Η Αθηνά είδε Ξαφνικά το Νίκο μπροστά της και **Ξαφνιάστηκε**. Δεν τον είχε ακούσει να μπαίνει στο δωμάτιο.
- ✓ Όλοι **Ξαφνιάστηκαν** όταν έμαθαν για την εξαφάνιση της Ροζαλίας. Ένωσαν έκπληξη.
- ◊ **Ξαφνικός** ♫ Ξαφ-νιά-ζω

Ξαφνικά επίρρημα → Ξαφνικός

Ξαφνικός, ξαφνική, ξαφνικό επίθετο
(Ξαφνικοί, Ξαφνικές, Ξαφνικά)

- ☑ Όταν κάτι είναι **Ξαφνικό**, συμβαίνει

γρήγορα και χωρίς να το περιμένουμε. ✍ Χθες το απόγευμα έπιασε μία **Ξαφνική** βροχή. Η Ροζαλία δεν πρόλαβε να κρυφτεί κι έγινε μούσκεμα. ● αναμενόμενος

◊ Αρχισε να βρέχει **Ξαφνικά**.
Ξαφνιάζω ♫ Ξαφ-νι-κός

Ξε-

- ☑ Πολλές φορές, όταν βάζω το **Ξε-** μπροστά σε μία λέξη, τότε η σημασία της γίνεται αντίθετη απ' ό,τι πριν. ✍ Η Αθηνά **κόλλησε** τ' αυτοκόλλητα στα τετράδιά της αλλά μετά είδε ότι είχε βάλει λάθος αυτοκόλλητα σε δύο τετράδια. Τα **ξεκόλλησε** ένα ένα και τα **Ξανακόλλησε** σωστά. ♫ Ξε-

Ξεγελώ και ξεγελάω, ξεγελιέμαι ρήμα
(Ξεγέλασα, θα Ξεγελάσω)

- ☑ Όταν **Ξεγελάς** κάποιον, του λες ψέματα και τον κάνεις να πιστέψει αυτό που θέλεις εσύ ή να κάνει αυτό που θέλεις εσύ.
- ✍ Στο έργο που έβλεπε η θεία Κατερίνα ο κλέφτης **Ξεγέλασε** τη γιαγιά και της πήρε τα χρήματα.
- κοροϊδεύω
- ◊ **γελώ** ♫ Ξε-γε-λώ

Ξεγλιστρώ ρήμα (Ξεγλίστησα, θα Ξεγλιστήσω)

- ☑ Όταν **Ξεγλιστράς** από κάτι που σε κάνει να αισθάνεσαι άσχημα, καταφέρνεις να ξεφύγεις απ' αυτό.
- ✍ Ο Κώστας **Ξεγλίστησε** από την ερώτηση που δεν ήξερε ν' απαντήσει λέγοντας ότι δεν είχε καταλάβει καλά το μάθημα.
- ξεφεύγω
- ◊ **Ξεγλίστημα** **γλιστρώ**
- ♫ Ξε-γλι-στρώ

Ξεγυμνώνω, ξεγυμνώνομαι ρήμα

(Ξεγύμνωσα, θα ξεγυμνώσω)

☑ Όταν **ξεγυμνώνεις** κάποιον, του βγάζεις όλα τα ρούχα του.

◇ **Ξεγύμνωμα, γυμνός**

♪ Ξε-γυ-μνών-ω

Ξεθωριάζω ρήμα (Ξεθώριασα, θα ξεθωριάσω)

(Ξεθωριάσω)

☑ Η κυρία Μαργαρίτα δεν αφήνει τα χρωματιστά ρούχα απλωμένα στον ήλιο για πολλή ώρα, γιατί τα χρώματά τους **ξεθωριάζουν**. Γίνονται πιο ανοιχτά προς το άσπρο. ○ Ξεβάφω

◇ **Ξεθώριασμα** ♪ Ξε-θω-ριά-ζω

Ξεκαρδίζομαι ρήμα (Ξεκαρδίστηκα, θα ξεκαρδιστώ)

(Ξεκαρδίστηκα)

☑ Όταν **ξεκαρδίζεσαι** στα γέλια, γελάς με την καρδιά σου, πάρα πολύ.

✍ Η Αθηνά και η Ελένη

ξεκαρδίστηκαν στα γέλια με τ' ανέκδοτα του Νίκου.

◇ **Ξεκαρδιστικός, καρδιά**

♪ Ξε-καρ-δί-ζο-μαι

Ξεκινώ και **ξεκινάω** ρήμα (Ξεκίνησα, θα ξεκινήσω)

(Ξεκινήσω)

☑ Όταν **ξεκινάς** να κάνεις κάτι, αρχίζεις να κάνεις κάτι.

✍ Ο θεός Σταμάτης **ξεκίνησε** να βλέπει σινεμά από πολύ μικρός.

✓ Όταν **ξεκινάς** από κάπου, φεύγεις από εκεί για να πας κάπου άλλου.

✍ Ο θεός Σταμάτης **ξεκίνησε** από το σπίτι για να πάει σινεμά αλλά στο δρόμο κατάλαβε ότι είχε ξεχάσει το πορτοφόλι του. ◇ **Με το ξεκίνημα του έργου έσβησαν τα φώτα στο σινεμά.**

♪ Ξε-κι-νώ

Ξεκουφαίνω, ξεκουφαίνομαι ρήμα

(Ξεκούφανα, θα ξεκουφάνω)

☑ Όταν **ξεκουφαίνεις** κάποιον με τις φωνές σου, φωνάζεις τόσο πολύ και τόσο δυνατά, που τον ενοχλείς και δεν μπορεί να σ' ακούσει άλλο.

◇ **κουφός**

♪ Ξε-κου-φαι-νω

Ξεμαλλιάζω, ξεμαλλιάζομαι ρήμα

(Ξεμάλλιασα, θα ξεμαλλιάσω)

☑ Όταν **ξεμαλλιάζεις** κάποιον, τον τραβάς δυνατά από τα μαλλιά, συνήθως επειδή τσακώνεσαι μαζί του.

✓ Όταν σε **ξεμαλλιάζει** ο αέρας, σου χαλάει το χτένισμα των μαλλιών σου.

◇ **μαλλιά** ♪ Ξε-μαλ-λιά-ζω

Ξενοδοχείο [το] ουσιαστικό

(Ξενοδοχεία)

☑ Όταν ταξιδεύουμε μακριά από το σπίτι μας ή κάνουμε διακοπές, μπορούμε να μείνουμε μερικές νύχτες στο **ξενοδοχείο**.

◇ **Ο ξενοδόχος**

είναι αυτός που έχει το ξενοδοχείο.

Ξένος

♪ Ξε-νο-δο-χει-ο

Ξένος, ξένη, ξένο επίθετο (Ξένοι, Ξένες, Ξένα)

(Ξένοι)

☑ Όταν κάτι είναι **ξένο**, δεν είναι δικό σου. ✍ «Δεν πρέπει να πειράζουμε τα **ξένα** βιβλία και τετράδια» είπε η δασκάλα.

✓ Όταν κάποιος είναι **ξένος**, δεν είναι Έλληνας αλλά κατάγεται από

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

άλλη χώρα. ○ αλλοδαπός
✓ «Να είσαι πιο ευγενικός μπροστά σε **ξένους** ανθρώπους» είπε στον κύριο Μιχάλη η θεία του. Μπροστά σε ανθρώπους που δεν ανήκουν στην οικογένειά σου.
✓ (σαν ουσιαστικό) «Να ντυθείς καλά, γιατί έχουμε **ξένους** απόψε στο σπίτι» είπε η θεία Κατερίνα στο θείο Σταμάτη. Έχουμε **επισκέπτες**.
◇ **ξενοδοχείο** ♪ ξέ-νος

Ξενύχτης [ο], **Ξενύχτισσα** [η] ουσιαστικό (Ξενύχτηδες και Ξενύχτισσες)
→ Ξενυχτώ

Ξενύχτι [το] ουσιαστικό (Ξενύχτια)
→ Ξενυχτώ

Ξενυχτώ και **Ξενυχτάω** ρήμα (Ξενύχτησα, θα Ξενυχτήσω)
☑ Όταν **Ξενυχτάς**, μένεις ξύπνιος όλη τη νύχτα ή τις περισσότερες ώρες της νύχτας.
✓ Του κυρίου Γιάννη δεν του αρέσει να **Ξενυχτάει**. Δεν του αρέσει να διασκεδάζει μέχρι το πρωί.
◇ «Κάθε **Δεκαπενταύγουστο** κάνουμε ένα μεγάλο **Ξενύχτι** στο πανηγύρι της Παναγίας» είπε ο Κώστας. «Γινόμαστε κι εμείς **Ξενύχτηδες**» συμπλήρωσε η Αθηνά χαμογελώντας. **νύχτα**
♪ Ξε-νου-χτώ

Ξεπαγιάζω ρήμα (Ξεπαγιάσα, θα Ξεπαγιάσω)
☑ «Χθες το βράδυ δεν είχαμε καλοριφέρ, γιατί είχε διακοπή ρεύματος και **Ξεπαγιάσαμε** από το κρύο» είπε η Αθηνά. Κρυώσαμε πάρα πολύ.
◇ **Ξεπαγιάσμα, πάγος**
♪ Ξε-πα-γιά-ζω

Ξεπατώνω, **Ξεπατώνομαι** ρήμα (Ξεπάτωσα, θα Ξεπατώσω)
☑ Τα παπούτσια της Αλίκης **Ξεπατώθηκαν** από το πολύ τρέξιμο. Χάλασαν.
✓ Όταν **Ξεπατώνεσαι** στη δουλειά, κουράζεσαι πάρα πολύ. ✍ *Η θεία Κατερίνα **Ξεπατώθηκε** στη δουλειά για να καθαρίσει και να ετοιμάσει το σπίτι για τη γιορτή του θείου Σταμάτη.*
◇ **Ξεπάτωμα, πάτος** ♪ Ξε-πα-τώ-νω

Ξεπερνώ και **Ξεπερνάω**, **Ξεπερνιέμαι** ρήμα (Ξεπέρασα, θα Ξεπεράσω)
☑ Όταν **Ξεπερνάς** κάποιον, πηγαίνεις μπροστά απ' αυτόν και τον αφήνεις πίσω. ✍ *Ο Ίγκλι **Ξεπέρασε** τον Κώστα κι έφτασε πρώτος στην πόρτα του σχολείου.*
○ προηγούμαι ● μένω πίσω
✓ Όταν **Ξεπερνάς** κάποιον, δείχνεις ότι είσαι καλύτερος απ' αυτόν σε κάτι. ✍ *Η Αθηνά **Ξεπέρασε** όλους τους συμμαθητές της στο διαγώνισμα της αριθμητικής.*
○ βγαίνω πρώτος
✓ Ο αγώνας **Ξεπέρασε** τη μία ώρα. Κράτησε πάνω από μία ώρα.
◇ **περνώ** ♪ Ξε-περ-νώ

Ξεπετώ, **Ξεπετάγομαι** ρήμα (Ξεπέταξα, θα Ξεπετάξω)
☑ Όταν **Ξεπετάς** κάτι, το τελειώνεις πολύ γρήγορα.
✍ *Ο Κώστας **Ξεπέταξε** το διάβασμα για να παίξει ποδόσφαιρο.*
✓ Όταν **Ξεπετάγεσαι**, εμφανίζεσαι ξαφνικά μπροστά σε κάποιον χωρίς να το περιμένει.
✍ *Ο σκύλος του κυρίου Μιχάλη **Ξεπετάχτηκε** μπροστά στην Ελένη και την τρόμαξε.* ◇ **Ξεπέταγμα**
♪ Ξε-πε-τώ

Ξεπηδῶ και **ξεπηδάω** ρήμα (ξεπήδησα, θα ξεπηδήσω)

☑ Όταν κάτι **ξεπηδά**, βγαίνει προς τα πάνω μέσα από κάτι άλλο.

✍ «Κοίτα το νερό που **ξεπηδάει** από την πηγή» είπε ο θεός Αλέκος στην Αθηνά. ○ ξεπετάγομαι

◇ **πηδῶ** ♪ ξε-πη-δῶ

Ξεπλένω, **ξεπλένομαι** ρήμα (ξέπλυνα, θα ξεπλύνω)

☑ Όταν **ξεπλένεις** κάτι, του ρίχνεις καθαρό νερό για να φύγει η σαπουνάδα και να τελειώσεις έτσι το πλύσιμό του. ✍ Η Αλίκη **ξεπλένει** καλά τα μαλλιά της, όταν λούζεται για να μη μείνει σαμπουάν πάνω τους.

◇ **πλένω** ♪ ξε-πλέ-νω

Ξεριζώνω, **ξεριζώνομαι** ρήμα (ξερίζωσα, θα ξεριζώσω)

☑ Ο δυνατός αέρας **ξερίζωσε** το δέντρο που είναι έξω από το σπίτι του κυρίου Μιχάλη. Το έβγαλε από το χώμα με τις ρίζες τους. ◇ **ρίζα**

♪ ξε-ρι-ζώ-νω

Ξερός, **ξερή**, **ξερό** επίθετο (ξεροί, ξερές, ξερά)

☑ Όταν κάτι είναι **ξερό**, δεν έχει καθόλου νερό. ✍ Μετά το ποδόσφαιρο, ο Κώστας ένιωσε το στόμα του **ξερό**. Διψούσε πολύ.

○ στεγνός ● υγρός

✓ Ο κύριος Γιάννης ξέχασε τα μπιφτέκια στη φωτιά κι έγιναν **ξερά**. Έχασαν το ζουμί τους.

● μαλακός

✓ Η Αλίκη έπεσε **ξερή** στο κρεβάτι. Ήταν τόσο κουρασμένη. Έπεσε αναίσθητη. Η Αθηνά έμεινε **ξερή**, όταν έμαθε τα κακά νέα για τη Ροζαλία. Κοκάλωσε.

◇ Τα λουλούδια της κυρίας Μαργαρίτας **ξεράθηκαν** από την πολλή ζέστη. **Ξερονήσι** ♪ ξε-ρός

Ξέρω ρήμα (ήξερα, θα ξέρω)

☑ Όταν **ξέρεις** κάτι, το γνωρίζεις, το έχεις στο μυαλό σου και δε χρειάζεται να το μάθεις.

✍ Ο Κώστας **ήξερε** για τη γιορτή που ετοίμαζε η θεία Κατερίνα αλλά δεν είχε τίποτα για να μη χαλάσει την έκπληξη.

✓ Όταν **ξέρεις** κάτι, το γνωρίζεις καλά, επειδή το έχεις διαβάσει πολλές φορές ή επειδή έχεις ασχοληθεί μαζί του και το έχεις μάθει.

✍ «Σήμερα **ξέρω** πολύ καλά την ορθογραφία μου» είπε ο Ίγκλι.

✓ Όταν **ξέρεις** κάποιον, τον

γνωρίζεις επειδή έχετε συναντηθεί μαζί κι άλλες φορές. *Ο Νίκος ξέρει πολλά παιδιά από την τάξη της Αθηνάς.* ♪ ξέ-ρω

Ξεσηκώνω, ξεσηκώνομαι ρήμα (ξεσήκωσα, θα ξεσηκώσω)
 ✓ Όταν ξεσηκώνεις κάποιον, του χαλάς την ηρεμία και την ησυχία.
Ο κύριος Μιχάλης ξεσήκωσε όλη τη γειτονιά με τις φωνές του.
 ✓ Όταν ξεσηκώνεις κάποιον, τον κάνεις να θέλει να βγει έξω να διασκεδάσει. Εκείνος τότε ξεσηκώνεται. *Ο Κώστας και ο Νίκος είδαν τον καλό καιρό και ξεσηκώθηκαν για να πάνε εκδρομή.*
 ◆ σηκώνω ♪ ξε-ση-κώ-νω

Ξεσκονίζω, ξεσκονίζομαι ρήμα (ξεσκόνισα, θα ξεσκονίσω)
 ✓ Όταν ξεσκονίζεις, παίρνεις ένα πανί ή μία βούρτσα και μαζεύεις τη σκόνη που υπάρχει στα έπιπλα του σπιτιού για να γίνουν καθαρά.
Η μητέρα του Ήγκλι ξεσκονίζει τακτικά το σπίτι τους. ◆ Της αρέσει να ασχολείται με το ξεσκόνισμα. Είναι όλη την ώρα με το ξεσκονόπανο στο χέρι. σκόνη
 ♪ ξε-σκο-νί-ζω

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

Ξεσκονόπανο [το] ουσιαστικό (ξεσκονόπανα) → ξεσκονίζω

Ξεσπώ και ξεσπάω ρήμα (ξέσπασα, θα ξεσπάσω)
 ✓ Όταν κάτι ξεσπά, τότε γίνεται απότομα και με μεγάλη δύναμη.
Χθες ξέσπασε δυνατή βροχή και γέμισαν οι δρόμοι με νερά. Η Αθηνά δεν έβρισκε τη Ροζαλία και ξέσπασε σε κλάματα, όταν της είπαν ότι είχε χαθεί στη βροχή. ♪ ξε-σπώ

Ξετρελαίνω, ξετρελαίνομαι ρήμα (ξετρελάθηκα, θα ξετρελαθώ)
 ✓ Όταν κάτι σε ξετρελαίνει, σου αρέσει πάρα πολύ, σ' ενθουσιάζει.
Το καινούργιο ποδήλατο ξετρέλανε την Αθηνά. ○ ξεμυαλίζω
 ◆ τρελαίνω, τρελός, τρέλα
 ♪ ξε-τρε-λαί-νω

Ξετρυπώνω ρήμα (ξετρύπωσα, θα ξετρυπώσω)
 ✓ Όταν ξετρυπώνεις κάτι, βρίσκεις κάτι που ήταν κρυμμένο, που δε φαινόταν ή που ήταν ξεχασμένο κάπου. *«Πού την ξετρύπωσες αυτή την κούκλα, Αθηνά;»* ρώτησε η κυρία Μαργαρίτα. *«Έχω να τη δω από τότε που ήσουν πολύ μικρή κι έπαιζες μαζί της.»* ○ βρίσκω
 ✓ *«Από πού ξετρύπωσε πάλι αυτός;»* ρώτησε η Αθηνά, όταν είδε το Νίκο να εμφανίζεται ξαφνικά.
 ◆ τρύπα, τρυπώνω
 ♪ ξε-τρυ-πώ-νω

Ξεφαντώνω ρήμα (ξεφάντωσα, θα ξεφαντώσω)
 ✓ Όταν ξεφαντώνεις, διασκεδάζεις πολύ με χορό και τραγούδια.
«Σήμερα έχουμε γιορτή στο σπίτι»

είπε η θεία Κατερίνα. «Θα φάμε, θα πιούμε και θα **ξεφαντώσουμε**».

○ γλεντώ **◆ «Τι ωραία γιορτή, τι ξεφάντωμα ήταν αυτό»** είπε ο κύριος Γιάννης, όταν έφυγαν από το σπίτι της θείας Κατερίνας και του θείου Σταμάτη. ○ γλέντι **♪** ξε-φα-ντώ-νω

Ξεφεύγω ρήμα (ξέφυγα, θα ξεφύγω)

☑ Όταν **ξεφεύγεις**, καταφέρνεις να φύγεις μακριά από κάποιον που σε κυνηγά. **✍** *Η Ροζαλία έτρεχε πολύ γρήγορα και **ξέφυγε** από το σκύλο που την κυνηγούσε.*

✓ Όταν κάτι σου **ξεφεύγει**, μετακινείται από τη θέση που βρίσκεται. **✍** *«Μου **ξέφυγε** το βάζο από τα χέρια κι έπεσε στο πάτωμα»* είπε ο Κώστας στη μητέρα του.

✓ Όταν κάτι σου **ξεφεύγει**, λες ένα μυστικό ή μία άσχημη λέξη που δεν έπρεπε να πεις.

✍ *«Πρόσεξε μη σου **ξεφύγει** τίποτε»* είπε η Αθηνά στον Κώστα. «Θα χαλάσει η έκπληξη που ετοιμάζουμε για τη γιορτή του θείου Σταμάτη».

♪ ξε-φεύ-γω

Ξεφλουδίζω, ξεφλουδίζομαι ρήμα

(ξεφλούδισα, θα ξεφλουδίσω)

☑ Όταν **ξεφλουδίζεις** ένα φρούτο, βγάζεις τη φλούδα που έχει και κρατάς το υπόλοιπο.

✍ *Της Αθηνάς της αρέσουν πιο πολύ οι μπανάνες, γιατί τις **ξεφλουδίζει** πιο εύκολα από τ' άλλα φρούτα.*

✓ Όταν **ξεφλουδίζεις** ή **ξεφλουδίζεσαι**,

βγαίνουν μικρά κομμάτια ξερό δέρμα από τα χέρια και το πρόσωπό σου, επειδή

ξεράθηκαν από τον ήλιο και τη θάλασσα. **◆ φλούδα**
♪ ξε-φλου-δί-ζω

Ξεφορτώνω, ξεφορτώνομαι ρήμα

(ξεφόρτωσα, θα ξεφορτώσω)

☑ Οι εργάτες έτρεξαν να **ξεφορτώσουν** το φορτηγό. Έτρεξαν να βγάλουν τα πράγματα από το φορτηγό.

✓ Η θεία Κατερίνα αγόρασε καινούρια έπιπλα και θέλει να **ξεφορτωθεί** τα παλιά. Θέλει να διώξει τα παλιά, γιατί την ενοχλούν.

◆ φορτίο, φορτώνω

♪ ξε-φορ-τώ-νω

Ξεφουρνίζω ρήμα (ξεφούρνισα, θα

ξεφουρνίσω)

☑ Όταν **ξεφουρνίζεις** κάτι, το βγάζεις από το φούρνο που το είχες βάλει για να ψηθεί. ● **φουρνίζω**

✓ Λέμε ακόμη ότι **ξεφουρνίζεις** κάτι, όταν λες κάτι ξαφνικά χωρίς να το περιμένει κανείς. **✍** *Μόλις ο Ίγκλι γύρισε σπίτι, το **ξεφούρνισε**.*

*Ήθελε να πάει εκδρομή με τον Κώστα και το Νίκο. **◆ φούρνος***

♪ ξε-φουρ-νί-ζω

Ξέφτι [το] ουσιαστικό (ξέφτια)

→ ξεφτίζω

Ξεφτίζω ρήμα (ξέφτισα θα ξεφτίσω)

☑ Όταν ένα ρούχο **ξεφτίζει**, ξηλώνεται σιγά σιγά, επειδή το φοράμε συνέχεια. **✍** *«Μην το βάλεις αυτό το παντελόνι, Αθηνά!»* είπε κυρία Μαργαρίτα. *«Έχει αρχίσει να **ξεφτίζει** και πρέπει να το ράψουμε».*

◆ Όταν κάτι ξεφτίζει, γεμίζει **ξέφτια**, δηλαδή κρέμονται από τις άκρες του μικρές κλωστές. **♪** ξε-φτί-ζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Ξεφυλλίζω ρήμα (ξεφύλλισα, θα ξεφουλλίσω)

☑ Όταν **ξεφυλλίζεις** ένα βιβλίο ή ένα περιοδικό, γυρίζεις ένα ένα τα φύλλα του γρήγορα και διαβάζεις πολύ λίγες λέξεις σε κάθε σελίδα, συνήθως αυτές που έχουν έντονα ή χρωματιστά γράμματα και μεγάλο μέγεθος ή βλέπεις μόνο τις εικόνες που υπάρχουν.

◇ **φύλλο**
 ♪ ξε-φυλ-λί-ζω

Ξεφυτρώνω ρήμα (ξεφύτρωσα, θα ξεφυτρώσω)

☑ Όταν κάποιος **ξεφυτρώνει**, παρουσιάζεται ξαφνικά χωρίς να τον περιμένει κανείς. ✍ «Από πού **ξεφύτρωσε** πάλι αυτός;» ρώτησε ο Ίγκλι, όταν είδε το σκύλο του κυρίου Μιχάλη να έρχεται ξαφνικά μπροστά του. ○ ξεπετάγομαι

◇ **φυτρώνω** ♪ ξε-φυ-τρώ-νω

Ξεφωνητό [το] ουσιαστικό (ξεφωνητά)
 → ξεφωνίζω

Ξεφωνίζω ρήμα (ξεφώνισα, θα ξεφωνίσω)

☑ Όταν **ξεφωνίζεις**, φωνάζεις πολύ δυνατά. ✍ -Τι **ξεφωνίζεις** έτσι, Μιχάλη; -Κάποιος έσπασε το τζάμι, θεία! ◇ Ο κύριος Μιχάλης χάλασε τον κόσμο με τα **ξεφωνητά** του. **φωνή**

♪ ξε-φω-νί-ζω

Ξέφωτο [το] ουσιαστικό (ξέφωτα)

☑ Το **ξέφωτο** είναι ένα κομμάτι γης μέσα στο δάσος που δεν έχει

καθόλου δέντρα. ◇ **φως**

♪ ξέ-φω-το

Ξεχασιάρης, ξεχασιάρα, ξεχασιάρικο

επίθετο (ξεχασιάρηδες, ξεχασιάρες, ξεχασιάρικα) → ξεχνώ

Ξεχειλίζω ρήμα (ξεχειλίσα, θα ξεχειλίσω)

☑ Όταν το ποτήρι **ξεχειλίζει**, τότε το ποτήρι έχει γεμίσει και το νερό χύνεται απέξω. ✍ «Σταμάτα, μη βάζεις άλλο νερό, το ποτήρι έχει **ξεχειλίσει** και θα βρέξεις το τραπεζομάντιλο!» φώναξε ο θεός Τάκης στην Αθηνά.

✓ Λέμε ότι **ξεχειλίσε** το ποτήρι, όταν θέλουμε να δείξουμε ότι δεν έχουμε πια υπομονή. ◇ Ο θεός Αλέκος λέει ότι με το **ξεχειλισμα** του ποταμού γέμισαν με νερό όλα τα χωράφια του χωριού. **χειλος** ♪ ξε-χει-λί-ζω

Ξεχειλώνω ρήμα (ξεχειλώσα, θα ξεχειλώσω)

☑ Όταν τα ρούχα σου **ξεχειλώνουν**, τότε γίνονται πιο φαρδιά και μεγάλα απ' ό,τι πριν.

✍ «Μην τραβάς την μπλούζα σου έτσι, θα την **ξεχειλώσεις!**» είπε η κυρία Μαργαρίτα στον Κώστα.

◇ **ξεχειλώμα** ♪ ξε-χει-λώ-νω

Ξεχνώ και ξεχνάω, ξεχνιέμαι ρήμα (ξέχασα, θα ξεχάσω)

☑ Όταν **ξεχνάς** κάτι, δεν το έχεις πια στο μυαλό σου, δεν το θυμάσαι.

✍ Ο Ίγκλι **ξέχασε** σε ποιο μέρος είχε βάλει τ' αυτοκινητάκια του. Αρχισε λοιπόν να ψάχνει στο πατάρι. Εκεί βρήκε πολλά **ξεχασμένα** παιχνίδια, αλλά όχι τ' αυτοκινητάκια του.

● θυμάμαι

✓ Όταν **ξεχνάς** να κάνεις κάτι, παραλείπεις κάτι που έπρεπε να κάνεις. ✍️ *Ο Κώστας **ξέχασε** να φέρει το τετράδιο της αριθμητικής και δεν μπορούσε ν' αντιγράψει τις ασκήσεις από τον πίνακα.*

● θυμάμαι

✓ Ο Νίκος **ξεχάστηκε** με το ποδόσφαιρο και γύρισε αργά στο σπίτι. *Ο Κώστας **δεν είναι ξεχασιάρης**. Χθες για πρώτη φορά **ξέχασε το τετράδιό του**.*

🎵 ξε-χνώ

Ξεχωρίζω ρήμα (ξεχώρισα, θα ξεχωρίσω)

☑️ Ο Κώστας **ξεχώρισε** τις ξύλινες μπογιές από τους μαρκαδόρους. Έβαλε τις μπογιές αλλού και τους μαρκαδόρους αλλού.

✓ Η δασκάλα της Αθηνάς **δεν ξεχωρίζει** κανένα παιδί, όλα τ' αγαπά το ίδιο. ○ προτιμώ

✓ Μέσα στο σκοτάδι **δεν ήταν εύκολο να ξεχωρίσεις** αν ήταν η Ροζαλία ή άλλη γάτα. Δεν ήταν εύκολο να καταλάβεις. ○ διακρίνω

◆ Ο Κώστας **βάζει τις ξύλινες μπογιές και τους μαρκαδόρους σε ξεχωριστές θήκες στην κασετίνα του**.

○ χωριστός, διαφορετικός

🎵 ξε-χω-ρί-ζω

Ξηλώνω, **ξηλώνομαι** ρήμα (ξηλώσα, θα ξηλώσω)

☑️ Όταν **ξηλώνεις** ένα ρούχο, ξεχωρίζεις τις ραφές του κόβοντας τις κλωστές που τις ενώνουν.

✍️ *Η μητέρα του Ίγκλι **έραψε τη μπλουζα που ξηλώθηκε**.*

✓ Ο αέρας ήταν τόσο δυνατός, που **ξηλώσε** τα κεραμίδια από τη σκεπή του σπιτιού του κυρίου Μιχάλη. Τα

έβγαλε με βίαιο τρόπο από τη θέση που ήταν. *◆ **Ξήλωμα** 🎵 Ξη-λώ-νω*

Ξημέρωμα [το] ουσιαστικό (Ξημερώματα) → Ξημερώνω

Ξημερώνω, **ξημερώνομαι** ρήμα (Ξημέρωσα, θα Ξημερώσω)

☑️ Όταν **ξημερώνει**, τότε αρχίζει να φαίνεται το πρώτο φως της ημέρας.

✓ Όταν **ξημερώνεσαι**, μένεις όλη την νύχτα ξύπνιος, χωρίς να κοιμηθείς, μέχρι ν' αρχίσει να φωτίζει η επόμενη ημέρα.

○ ξενυχτώ *◆ Το **Ξημέρωμα** της Κυριακής βρήκε έτοιμους τον Κώστα και την Αθηνά να πάνε για ψάρεμα με τη βάρκα του θείου Τάκη.*

🎵 Ξη-με-ρώ-νω

Ξηρά [η] ουσιαστικό

☑️ Η **Ξηρά** είναι τα μεγάλα κομμάτια της γης που δε σκεπάζονται από νερό. ○ στεριά *◆ **Ξερός***

🎵 Ξη-ρά

Ξηρασία [η] ουσιαστικό (Ξηρασίες)

☑️ **Ξηρασία** έχουμε, όταν δε βρέχει καθόλου για πολλούς μήνες.

○ υγρασία *◆ **Ξερός, Ξεραίνομαι***

🎵 Ξη-ρα-σί-α

Ξίδι [το] ουσιαστικό (Ξίδια)

☑️ Το **Ξίδι** είναι ένα καφετί ξινό υγρό που το ρίχνουμε στο φαγητό μας για να δίνει γεύση. 🎵 Ξί-δι

Ξινός, ξινή, ξινό επίθετο (ξινοί, ξινές, ξινά)

☑ **Ξινός** είναι αυτός που η γεύση του μοιάζει με τη γεύση του ξιδιού ή του λεμονιού. ♦ **Ξινίζω, ξινίλα, ξινούτσικος** ♪ ξι-νός

Ξίφος [το] ουσιαστικό (ξίφη)

☑ Το **ξίφος** είναι ένα όπλο με μία μακριά λεπίδα που κόβει και από τις δύο μεριές. ○ σπαθί

♦ **Η ξιφασκία είναι άθλημα.**
♪ ξί-φος

Ξοδεύω, ξοδεύομαι ρήμα (ξόδεψα, θα ξοδέψω)

☑ Όταν **ξοδεύεις** τα χρήματά σου, δίνεις χρήματα για ν' αγοράσεις πολλά και διάφορα πράγματα. Όταν **ξοδεύεσαι**, ξοδεύεις πολλά χρήματα. Κάνεις πολλά **έξοδα**. ✎ **Η Αθηνά**

ξόδεψε όλα τα χρήματά της αγοράζοντας τσίχλες και καραμέλες.

✓ Το αυτοκίνητο του κυρίου Μιχάλη **ξοδεύει** λίγη βενζίνη. Καίει λίγη βενζίνη.

✓ «Δεν πιστεύω να **ξοδέψεις** όλο σου το χρόνο στο ποδόσφαιρο;» είπε η κυρία Μαργαρίτα στον Κώστα.

♦ **έξοδα** ♪ ξο-δεύ-ω

Ξύλο [το] ουσιαστικό (ξύλα)

☑ Ο κορμός και τα κλαδιά των δέντρων είναι από **ξύλο**. Με το **ξύλο** φτιάχνουμε έπιπλα, πόρτες και άλλα αντικείμενα. **Ξύλο** λέμε κι ένα κομμάτι ξύλο.

✓ Λέμε ότι δίνεις ή ρίχνεις **ξύλο** σε κάποιον, όταν τον δέρνεις. Ακόμη λέμε ότι τρως **ξύλο**, όταν σε δέρνουν.

Όταν πέφτει **ξύλο**, γίνεται καβγάς.

♦ **Το αγαπημένο παγωτό του Κώστα είναι το παγωτό ξυλάκι. Ξυλοκόπος, Ξυλουργός** ♪ ξύ-λο

Ξυλοκόπος [ο] ουσιαστικό (ξυλοκόποι)

☑ Ο **ξυλοκόπος** κόβει ξύλα στο δάσος. ♦ Ο **ξυλουργός** δουλεύει κάθε μέρα στο **ξυλουργείο** του φτιάχνοντας ξύλινες πόρτες κι έπιπλα.

♪ ξυ-λο-κό-πος

Ξυλουργείο [το] ουσιαστικό

(ξυλουργεία) → ξυλοκόπος

Ξυλουργός [ο] ουσιαστικό (ξυλουργοί)

→ ξυλοκόπος

Ξύνω, ξύνομαι ρήμα (έξυσα, θα ξύσω)

☑ Όταν **ξύνεις** το κεφάλι σου ή το χέρι σου, τα τρίβεις με τα νύχια του χεριού σου απαλά το κεφάλι σου ή το χέρι σου. ✎ **Τον καημένο τον Κώστα!**

Στην εκδρομή τον τσίμπησε ένα κουνούπι στο χέρι και όλο το ξύνει.

✓ Όταν **ξύνεις** το μολύβι σου, το κάνεις να έχει λεπτή μύτη.

✎ **Η Αθηνά έξυσε τις μπογιές της και όταν τελείωσε το ξύσιμο, άρχισε να ζωγραφίζει.** ♦ **Με την ξύστρα ξύνεις το μολύβι σου.**

Ξύσιμο

♪ ξύ-νω

Ξυπνητήρι [το] ουσιαστικό
(Ξυπνητήρια) → Ξυπνώ

Ξύπνιος, ΰπνια, ΰπνιο επίθετο
(Ξύπνιοι, ΰπνιες, ΰπνια) → Ξυπνώ

Ξυπνώ και ΰπνάω ρήμα (ΰπνησα, θα ΰπνήσω)

☑ Όταν **ΰπνάς**, σταματάς να κοιμάσαι. *Ο Κώστας ΰπνησε πιο αργά σήμερα.*

✓ «Μην **ΰπνάς** τον Κώστα, άφησέ τον να κοιμηθεί λίγο ακόμη, είναι άρρωστος» είπε η κυρία Μαργαρίτα στην Αθηνά.

◇ Του Κώστα δεν του αρέσει το πρωινό **ΰπνημα**. Σήμερα δεν άκουσε το **ΰπνητήρι** που χτυπούσε. Η Αθηνά που ήταν **ΰπνια** έκλεισε το ρολόι κι έτρεξε να τον ΰπνήσει για να μην αργήσουν στο σχολείο.

♪ Ξυ-πνώ

Ξυπόλητος, ΰπόλητη, ΰπόλητο επίθετο (ΰπόλητοι, ΰπόλητες, ΰπόλητα)

☑ **ΰπόλητος** είναι αυτός που δε φοράει παπούτσια.

Ο Ίγκλι περπατάει ΰπόλητος μέσα στο σπίτι του το καλοκαίρι.

♪ Ξυ-πό-λη-τος

Ξυραφάκι [το] ουσιαστικό (Ξυραφάκια)
→ Ξυρίζω

Ξυρίζω, ΰρίζομαι ρήμα (ΰρισα, θα ΰρίσω)

☑ Όταν κάποιος **ΰρίζεται** ή **ΰρίζει** το πρόσωπό του, κόβει τις τρίχες του προσώπου του με **ΰραφάκι** ή **ΰριστική μηχανή** πολύ κοντά στη ρίζα για να μη φαίνονται.

Ο κύριος Γιάννης ΰρίζεται κάθε πρωί.

◇ Χρειάζεται αρκετό χρόνο για το **ΰρίσμα** του κάθε πρωί.

♪ Ξυ-ρί-ζω

ΰριστική μηχανή [η] ουσιαστικό
(ΰριστικές μηχανές) → Ξυρίζω

ΰστρα [η] ουσιαστικό (ΰστρες)
→ ΰύνω

- Με χρησιμοποιείς κάθε μέρα στο σχολείο. Τι είμαι;

Ο ο

όαση [η] ουσιαστικό (οάσεις)

☑ Η **όαση** είναι ένα μικρό κομμάτι της ερήμου που έχει νερό και μερικά δέντρα. Εκεί σταματούν οι περαστικοί για να ξεκουραστούν και να δροσιστούν. 🎵 ό-α-ση

τους δείξει το δρόμο. Ευτυχώς περνούσε ένας **οδηγός** φορτηγού και τους έδωσε **οδηγίες** για το δρόμο.
🎵 ο-δη-γώ

όγκος [ο] ουσιαστικό (όγκοι)

☑ «Ο **όγκος** του καναπέ είναι μεγάλος» είπε η κυρία Μαργαρίτα. Ο καναπές πιάνει πολύ χώρο.
✓ Ο κύριος Δημήτρης βρήκε έναν **όγκο** από σκουπίδια μπροστά στην πόρτα του μαγαζιού του. Βρήκε πολλά σκουπίδια. ○ σωρός, πλήθος
🎵 ό-γκος

οδοντίατρος και οδοντογιατρός [ο], [η] ουσιαστικό (οδοντίατροι /οδοντογιατροί)

☑ Ο **οδοντίατρος** είναι ο γιατρός που φροντίζει τα δόντια μας όταν χαλάσουν.
◇ **οδοντιατρείο**
🎵 ο-δο-ντί-α-τρος

οδηγός [ο], [η] ουσιαστικό (οδηγοί)

→ οδηγώ

οδοντόβουρτσα [η] ουσιαστικό

(οδοντόβουρτσες)
☑ Με την **οδοντόβουρτσα** καθαρίζουμε τα δόντια μας.
◇ **δόντι** 🎵 ο-δο-ντό-βουρ-τσα

οδηγώ, οδηγούμαι ρήμα (οδήγησα, θα οδηγήσω)

☑ Όταν κάποιος **οδηγεί** ένα αυτοκίνητο, κάθεται στο τιμόνι του, το κάνει να κινείται και το πηγαίνει ακριβώς εκεί που θέλει.
✓ Η Αθηνά **οδήγησε** την Ελένη στο μπάνιο του σπιτιού για να πλύνει τα χέρια της. Την πήγε μέχρι το μπάνιο.
✓ Ξέρεις πού **οδηγεί** αυτό το μονοπάτι; Ρώτησε ο Κώστας το Νίκο.
◇ Ο Κώστας και οι φίλοι του πήγαν στο δάσος και παραλίγο να χαθούν, γιατί δεν είχαν **οδηγό** να

οδοντόκρεμα [η] ουσιαστικό

(οδοντόκρεμες)
☑ Βάζουμε την **οδοντόκρεμα** στην οδοντόβουρτσα για να καθαρίσουμε τα δόντια μας. ◇ **δόντι**
🎵 ο-δο-ντό-κρε-μα

οδός [η] ουσιαστικό (οδοί)

☑ Η **οδός** είναι ο δρόμος όπου περπατάς ή κατοικείς. ◇ **οδικός**
🎵 ο-δός
- Η οδός είναι από τις λίγες λέξεις που τελειώνουν σε -ος και είναι θηλυκού γένους.
Άλλες τέτοιες λέξεις είναι:

η μέθοδος, η είσοδος, η έξοδος και η πρόοδος, η έρημος, η λεωφόρος.

οθόνη [η] ουσιαστικό (οθόνες)

☑ Η **οθόνη** της τηλεόρασης είναι η επιφάνειά της. Είναι συνήθως από γυαλί κι εκεί βλέπουμε ό,τι δείχνει η τηλεόραση. **Οθόνη** έχει κι ο υπολογιστής. ✍ *Ο κύριος Γιάννης βρήκε τον Κώστα να κάθεται μπροστά στην οθόνη της τηλεόρασης και την Αθηνά μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή.*

✓ «Εγώ πάλι προτιμώ τη μεγάλη **οθόνη** του σινεμά από την τηλεόραση» είπε η κυρία Μαργαρίτα.
🎵 ο-θό-νη

οικία [η] ουσιαστικό (οικίες)

☑ **Οικία** λέμε το σπίτι.
◇ Στην κουζίνα χρησιμοποιούμε **οικιακές** συσκευές για να κάνουμε οικιακές **εργασίες**. Τις δουλειές του σπιτιού τις λέμε και **οικιακά**. Μερικοί για τα οικιακά έχουν μία **οικιακή** βοηθό.

🎵 οι-κί-α

οικιακός, **οικιακή**, **οικιακό** επίθετο (οικιακοί, οικιακές, οικιακά)
→ οικία

οικογένεια [η] ουσιαστικό (οικογένειες)

☑ Ο πατέρας, η μητέρα και τα παιδιά είναι μία **οικογένεια**.

◇ *Σήμερα πήγε όλη η οικογένεια του κυρίου Γιάννη στον **οικογενειακό** της γιατρό. Ο κύριος Γιάννης είναι καλός **οικογενειάρχης**, φροντίζει τη γυναίκα και τα παιδιά του και δεν του αρέσει να ασχολείται με τα **οικογενειακά** των άλλων.*

🎵 οι-κο-γέ-νει-α ✍ 'η οικογένεια'

οικογενειάρχης [ο] ουσιαστικό (οικογενειάρχες) → οικογένεια

οικοδομή [η] ουσιαστικό (οικοδομές)
→ οικοδόμος

οικοδόμος [ο] ουσιαστικό (οικοδόμοι)

☑ Ο **οικοδόμος** είναι ο εργάτης που δουλεύει για να χτιστεί ένα σπίτι.

○ χτίστης ◇ *Δίπλα στο σπίτι του κυρίου Μιχάλη γίνεται μία νέα **οικοδομή**.*

Οικοδομή λέμε ένα κτίριο που χτίζεται ή που έχει χτιστεί.

🎵 οι-κο-δό-μος

οικονομία [η] ουσιαστικό (οικονομίες)

☑ Όταν κάνεις **οικονομία**, ξοδεύεις τόσα χρήματα όσα χρειάζονται για να αγοράσεις αυτά που έχεις ανάγκη.

✍ *Ο Κώστας κάνει **οικονομία** στα χρήματά του για να του φτάσουν μέχρι το τέλος της βδομάδας.*

● σπατάλη

✓ Μερικές φορές του περισσεύουν χρήματα και τα βάζει στον κουμπαρά του. Πέρυσι με τις **οικονομίες** του αγόρασε ένα ποδήλατο.

🎵 οι-κο-νο-μί-α

οικόπεδο [το] ουσιαστικό (οικόπεδα)

☑ Το **οικόπεδο** είναι ένα κομμάτι γης όπου θα χτιστεί ένα σπίτι.

✍ *Οι γονείς του Κώστα αγόρασαν ένα **οικόπεδο** κοντά στη θάλασσα.*

🎵 οι-κό-πε-δο

οινόπνευμα [το] ουσιαστικό

(οινοπνεύματα)

☑ Το **οινόπνευμα** είναι ένα υγρό που το χρησιμοποιούμε σαν φάρμακο.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

η θεία Κατερίνα

η κυρία Μαργαρίτα και
ο κύριος Γιάννης,
οι γονείς του Κώστα και
της Αθηνάς

η γιαγιά

ο παππούς

Ο Κώστας, ο αδελφός
της Αθηνάς

ο θείος Σταμάτης

η Αθηνά

Ο Νίκος
είναι φίλος
του Κώστα

Ο Δημητράκης, το μωρό
της θείας Κατερίνας,
ξάδελφος του Κώστα και
της Αθηνάς

Έχει μία δυνατή μυρωδιά και πιάνει εύκολα φωτιά. ✍ *Ο γιατρός καθάρισε το χέρι του Κώστα με **ονόπνευμα** πριν του κάνει το εμβόλιο.*

✓ **Ονόπνευμα** είναι και το υγρό που βρίσκεται μέσα σε πολλά ποτά, όπως στη μπίρα και στο κρασί. Όταν πίνουμε τέτοια ποτά, μπορεί να μεθύσουμε. ○ αλκοόλ
 🎵 οι-νό-πνευ-μα

ολόκληρος, ολόκληρη, ολόκληρο

επίθετο (ολόκληροι, ολόκληρες, ολόκληρα)
 ☑ Όταν κάτι είναι **ολόκληρο**, δεν του λείπει τίποτε. ✍ *Ο δάσκαλος έφερε στην τάξη ένα **ολόκληρο** κουτί με κιμωλίες.* ○ ακέραιος ● μισός
 ✓ Όταν διαβάζουμε **ολόκληρο** το μάθημα, διαβάζουμε το μάθημα από την αρχή μέχρι το τέλος του.
 ○ όλος 🎵 ο-λό-κλη-ρος

όλος, όλη, όλο επίθετο (όλοι, όλες, όλα)

☑ Όταν πίνεις **όλο** το γάλα σου, πίνεις όσο γάλα υπάρχει στο ποτήρι σου. ○ ολόκληρος 🎵 ό-λος
 - Όταν **βάξεις τη λέξη ολο-** μπροστά από επίθετα, η σημασία τους γίνεται πιο έντονη, π.χ. **ολόμαυρος, ολοζώντανος.**

Ολυμπιάδα [η] ουσιαστικό (Ολυμπιάδες)

☑ Η **Ολυμπιάδα** είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες που γίνονται κάθε τέσσερα χρόνια. ✍ *Η **Ολυμπιάδα** του 2004 έγινε στην Αθήνα.* ◆ **Ολυμπιακοί Αγώνες** 🎵 Ο-λυ-μπι-ά-δα

ομάδα [η] ουσιαστικό (ομάδες)

☑ Μία **ομάδα** είναι μερικά άτομα που κάνουν κάτι μαζί ή που βρίσκονται κάπου μαζί. ✍ *Στην τάξη της Αθηνάς μία **ομάδα** μαθητών έκοβε το χαρτόνι*

και μία άλλη κολλούσε πάνω σε κάθε κομμάτι τις ζωγραφίες.

✓ Μία **ομάδα** είναι μερικοί αθλητές που ασχολούνται με το ίδιο άθλημα, έχουν την ίδια στολή και το ίδιο σήμα και προσπαθούν να κερδίζουν στους αγώνες. ✍ *Η **ομάδα** του σχολείου του Κώστα κέρδισε στο χθεσινό αγώνα με το γειτονικό σχολείο.*

◆ **Το μπάσκετ είναι ομαδικό άθλημα.**
 🎵 ο-μά-δα

ομαλός, ομαλή, ομαλό επίθετο (ομαλοί, ομαλές, ομαλά)

☑ Ο **ομαλός** δρόμος είναι επίπεδος και δεν έχει λακκούβες. ● ανώμαλος
 🎵 ο-μα-λός

ομελέτα [η] ουσιαστικό (ομελέτες)

☑ Η **ομελέτα** είναι ένα φαγητό που γίνεται με αυγά που τα χτυπάμε και τα τηγανίζουμε σε λάδι ή βούτυρο.
 🎵 ο-με-λέ-τα

ομιλητής [ο], **ομιλήτρια** [η] ουσιαστικό (ομιλητές, ομιλήτριες) ή ομιλία

ομιλία [η] ουσιαστικό (ομιλίες)

☑ Όταν κάποιος δίνει μία **ομιλία**, μιλάει σχετικά με ένα θέμα. Βγάζει λόγο. ✍ *Πριν από λίγες μέρες η θεία Κατερίνα έδωσε μία **ομιλία** για την τέχνη στην αρχαία Ελλάδα. Ήταν πολύ όμορφα.* ◆ *Βέβαια λέει ότι ο άντρας της, ο κύριος Σταμάτης, είναι καλύτερος **ομιλητής** από αυτήν, γιατί είναι δικηγόρος. Καμιά φορά*

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παραπονιέται που ο αδελφός της ο κύριος Γιάννης δεν είναι πολύ **ομιλητικός** και δε μιλάει συχνά. **μιλώ**
♫ ο-μι-λί-α

ομίχλη [η] ουσιαστικό (ομίχλες)
☑ Όταν υπάρχει **ομίχλη**, ένα απαλό σύννεφο είναι πολύ κοντά στο έδαφος και δεν μπορούμε να δούμε μακριά. ♫ ο-μί-χλη

όμοιος, **όμοια**, **όμοιο** επίθετο (όμοιοι, όμοιες, όμοια)
☑ Τα **όμοια** τετράδια έχουν το ίδιο χρώμα, το ίδιο μέγεθος και το ίδιο σχέδιο. ○ ίδιος ● διαφορετικός
◇ Στην τάξη του Κώστα είναι δύο κορίτσια που έχουν πολύ μεγάλη **ομοιότητα** μεταξύ τους. Είναι δίδυμες.
♫ ό-μοι-ος

ομοιότητα [η] ουσιαστικό (ομοιότητες) → όμοιος

ομολογώ ρήμα (ομολόγησα, θα ομολογήσω)
☑ Όταν **ομολογείς** κάτι, δέχεσαι ότι εσύ το έκανες. ✍ Ο Κώστας **ομολόγησε** ότι αυτός έριξε κάτω το βάζο με τα λουλούδια και ζήτησε **συγνώμη**. ○ παραδέχομαι ● αρνούμαι ◇ Η **ομολογία** του έκανε την κυρία Μαργαρίτα να μην τον τιμωρήσει αυστηρά.
♫ ο-μο-λο-γώ

ομορφαίνω ρήμα (ομόρφυνα, θα ομορφύνω) → όμορφος

όμορφος, **όμορφη**, **όμορφο** επίθετο (όμορφοι, όμορφες, όμορφα)
☑ Όταν κάτι είναι **όμορφο**, είναι ωραίο και σου αρέσει να το βλέπεις.

○ ωραίος ● άσχημος
✍ Ο πρίγκιπας μαγεύτηκε από την **ομορφιά** της Χιονάτης. «Τι **όμορφη** που είναι! Και είναι τόσο **όμορφα** ντυμένη! Αν την παντρευτώ, θα **ομορφαίνει** τη ζωή μου κάθε μέρα» σκέφτηκε. ◇ **ομορφιά**, **ομορφαίνω**
♫ ό-μορ-φος

ομπρέλα [η] ουσιαστικό (ομπρέλες)
☑ Κρατάς **ομπρέλα** για να μη βραχείς από τη βροχή. Το καλοκαίρι στην παραλία έχουμε **ομπρέλα θαλάσσης** για να μη μας καίει ο ήλιος. ♫ ο-μπρέ-λα

ονειρεύομαι ρήμα (ονειρεύτηκα, θα ονειρευτώ)

☑ Όταν **ονειρεύεσαι**, βλέπεις στον ύπνο σου ότι συμβαίνουν διάφορα πράγματα. Βλέπεις **όνειρα**. ✍ Η Αθηνά κοιμόταν και **ονειρεύτηκε** πως είχε φτερά και πετούσε.
✓ Όταν είσαι ξύπνιος κι **ονειρεύεσαι**, σκέφτεσαι πράγματα που θέλεις να κάνεις. Κάνεις **όνειρα**. ✍ Η Αθηνά **ονειρεύεται** να γίνει ζωγράφος όταν μεγαλώσει.
◇ Ο Κώστας είδε στ' **όνειρό** του πως ήταν καλοκαίρι κι έκανε μπάνιο στην παραλία. Η Αλίκη πάλι καθόταν στην πολυθρόνα κι **ονειροπολούσε**. Έκανε **όνειρα** για το μέλλον.
♫ ό-νει-ρεύ-ο-μαι

όνειρο [το] ουσιαστικό (όνειρα)
→ ονειρεύομαι

όνομα [το] ουσιαστικό (ονόματα)
☑ Όλοι μας έχουμε ένα **όνομα**.
Εσένα πως σε λένε;
♦ Το **ονοματεπώνυμό** σου ποιο είναι; Η Αθηνά **ονόμασε** τη γάτα της Ροζαλία. 🎵 ό-νο-μα

ονομάζω, ονομάζομαι ρήμα (ονόμασα, θα ονομάσω) → όνομα

οξεία [η] ουσιαστικό (οξείες)
☑ Η **οξεία** είναι το σημάδι (´) που βάζουμε στις λέξεις για να ξέρουμε σε ποια συλλαβή θα τις τονίσουμε.
🎵 ο-ξεί-α

οξυγόνο [το] ουσιαστικό (οξυγόνα)
☑ Το **οξυγόνο** είναι ο καθαρός αέρας που αναπνέουμε.
✍ «Αναπνεύσαμε **οξυγόνο** στην εκδρομή που κάναμε στο βουνό» είπε ο Νίκος. 🎵 ο-ξυ-γό-νο

οπαδός [ο], [η] ουσιαστικό (οπαδοί)
☑ **Οπαδό** λέμε αυτόν που αγαπάει μία ομάδα, παρακολουθεί τους αγώνες της και την **υποστηρίζει**.
✍ Ο θεός **Τάκης** είναι **οπαδός** της ομάδας μπάσκετ της πόλης του.
🎵 ο-πα-δός

όπλο [το] ουσιαστικό (όπλα)
☑ Οι στρατιώτες πολεμούν με **όπλα**.
♦ Πηγαίνουν στον πόλεμο **οπλισμένοι**. 🎵 ό-πλο

όραση [η] ουσιαστικό (οράσεις)
☑ Ο παππούς του Κώστα δεν έχει καλή **όραση** και γι' αυτό φοράει γυαλιά. Δε βλέπει καλά.

♦ Στο χωριό του θείου Αλέκου η γέφυρα είναι **ορατή** από μακριά, γιατί είναι πολύ μεγάλη. Μπορούμε να τη δούμε από μακριά.
🎵 ό-ρα-ση

οργανισμός [ο] ουσιαστικό (οργανισμοί)
☑ Ο **οργανισμός** είναι όλα μαζί τα μέρη και τα όργανα του σώματός μας. ✍ «Το νερό είναι απαραίτητο για τον **οργανισμό** μας» είπε ο κύριος Γιάννης στον Κώστα και την Αθηνά.
✓ Καθετί που είναι ζωντανό είναι ένας **οργανισμός**.
✍ Τα ζώα είναι διαφορετικοί **οργανισμοί** από τα φυτά.
🎵 ορ-γα-νι-σμός

όργανο [το] ουσιαστικό (όργανα)
☑ Η καρδιά και το στομάχι είναι **όργανα** του ανθρώπινου σώματος. Τα **όργανα** κάνουν μία ορισμένη δουλειά.
✓ Η κιθάρα και το βιολί είναι μουσικά **όργανα** που παίζουν μουσική.
🎵 όρ-γα-νο

οργανώνω, οργανώνομαι ρήμα (οργάνωσα, θα οργανώσω)
☑ Όταν **οργανώνεις** μία γιορτή, κανονίζεις πώς ακριβώς θα γίνει η γιορτή.
✍ Η θεία **Κατερίνα** **οργάνωσε** μία γιορτή για τα γενέθλια του θείου Σταμάτη.
♦ Στην **οργάνωση** της γιορτής βοήθησε και η κυρία **Μαργαρίτα**.
🎵 ορ-γα-νώ-νω

οργώνω, οργώνομαι ρήμα (όργωσα, θα οργώσω)
☑ Όταν ο γεωργός **οργώνει**, σκάβει το χωράφι του με το **αλέτρι** ή με το

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

τρακτέρ για να μπορεί μετά να το καλλιεργήσει. **♦ Το όργωμα της γης γίνεται το φθινόπωρο.**
♫ ορ-γώ-νω

όρεξη [η] ουσιαστικό (ορέξεις)
 Όταν έχεις **όρεξη**, θέλεις να φας το φαγητό σου.
 ✎ *Ο Κώστας και οι φίλοι του πήγαν εκδρομή στο βουνό. Η εκδρομή τους άνοιξε την **όρεξη** κι έφαγαν πολύ.*
 ● ανορεξία
 Όταν έχεις **όρεξη** για κάτι, θέλεις να το κάνεις.
 ✎ *Στη γιορτή ο Κώστας και η Αθηνά είχαν **όρεξη** για μουσική και ο θείος Σταμάτης τους άφησε να τραγουδήσουν ένα τραγούδι.*
 ○ διάθεση, κέφι ♫ ό-ρε-ξη

όρθιος, όρθια, όρθιο επίθετο (όρθιοι, όρθιες, όρθια)
 Όταν είσαι **όρθιος**, στέκεσαι στα πόδια σου χωρίς να κάθεται κάπου ή να είσαι ξαπλωμένος.
 ✎ *Έξω από το σινεμά είχε μία τεράστια ουρά. Η θεία Κατερίνα και ο θείος Σταμάτης μπήκαν κι αυτοί στην ουρά και περίμεναν **όρθιοι** πολλή ώρα.* ● καθιστός, ξαπλωτός
 «Καλύτερα να βάλουμε τα βιβλία **όρθια** στη βιβλιοθήκη» είπε η Αθηνά στον Κώστα. Να τα βάλουμε δηλαδή με τη στενή πλευρά τους προς τα κάτω. ♫ όρ-θι-ος

ορθογραφία [η] ουσιαστικό
 Όταν ξέρεις **ορθογραφία**, ξέρεις να γράφεις σωστά τις λέξεις χωρίς να κάνεις λάθη. ♫ ορ-θο-γρα-φία

ορίζοντας [ο] ουσιαστικό (ορίζοντες)
 Ο **ορίζοντας** είναι η γραμμή που νομίζουμε ότι υπάρχει εκεί που ο ουρανός ακουμπά τη γη ή τη θάλασσα. ✎ *Ο Κώστας κοιτούσε για ώρες μακριά στον **ορίζοντα** για να δει αν έρχεται κάποιο πλοίο στην Κρήτη. Καθόταν εκεί μέχρι που σκοτεινίασε και ο ήλιος εξαφανίστηκε στον **ορίζοντα**.* ♫ ο-ρί-ζο-ντας

οριζόντιος, οριζόντια, οριζόντιο επίθετο (οριζόντιοι, οριζόντιες, οριζόντια)
 Όταν κάτι είναι **οριζόντιο**, είναι παράλληλο προς το έδαφος, δεν είναι όρθιο ή πλάγιο.
 ✎ *«Το τραπέζι είναι **οριζόντιο** για να μη γλιστρούν τα πιάτα και πέφτουν κάτω» είπε γελώντας η κυρία Μαργαρίτα στην Αθηνά.* **♦ ορίζοντας**
 ♫ ο-ρι-ζό-ντι-ος

όριο [το] ουσιαστικό (όρια)
 Το **όριο** είναι μία γραμμή ή ένα σημείο πέρα από το οποίο δεν μπορεί να γίνει κάτι. ✎ *Τα **όρια** ενός γηπέδου ποδοσφαίρου είναι η άσπρη γραμμή που βρίσκεται γύρω του.*
 Τα **όρια** μεταξύ δύο χωρών είναι τα σύνορά τους. Είναι η γραμμή που τα χωρίζει. ✎ *Ο ποταμός Έβρος είναι το φυσικό **όριο** μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας.* ♫ ό-ρι-ο

ορισμένος, ορισμένη, ορισμένο μετοχή (ορισμένοι, ορισμένες, ορισμένα)
 Όταν κάτι είναι **ορισμένο**, έχει αποφασιστεί ακριβώς πώς θα είναι.

✎ «Η επίσκεψη στο μουσείο είναι **ορισμένη** για την άλλη Τρίτη» είπε η Αλίκη στην Αθηνά. Έχει κανονιστεί για την Τρίτη. ● **αόριστος**

✓ (σαν αντωνυμία, μόνο στον πληθυντικό) **Ορισμένοι** μαθητές μιλάνε μέσα στην τάξη. Κάποιοι, μερικοί. 🎵 ο-ρι-σμέ-νος

ορμώ ρήμα (όρμησα, θα ορμήσω)

✓ Όταν **ορμάς** κάπου, κινείσαι προς τα μπροστά με δύναμη και ταχύτητα και συνήθως μ' εχθρική πρόθεση.

✎ Ο θείος Αλέκος είπε ότι ο σκύλος του **όρμησε** σ' ένα λύκο για να τον διώξει μακριά από το κοπάδι του γείτονα. ◊ Ο σκύλος έτρεξε προς το λύκο με **ορμή**. ○ δύναμη 🎵 ορ-μώ

όρος [ο] ουσιαστικό (όροι)

✓ Ο **όρος** είναι κάτι που πρέπει να συμβεί πριν από κάτι άλλο.

✎ Ο Κώστας λέει ότι θα πάνε εκδρομή με τον **όρο** ότι θα κάνει καλό καιρό. 🎵 ό-ρος

όρος [το] ουσιαστικό (όρη)

✓ Το **όρος** είναι το βουνό.

✎ Ο Κώστας βρήκε στο χάρτη της Ελλάδας το **όρος** Όλυμπος.

○ βουνό ◊ «Η Ήπειρος είναι μία **ορεινή** περιοχή της Ελλάδας και η Πίνδος είναι η πιο γνωστή **οροσειρά** της» είπε η δασκάλα. Όλοι όμως οι **ορειβάτες** θέλουν ν' ανεβούν στην κορυφή του όρους Όλυμπος.

🎵 ό-ρος

όροφος [ο] ουσιαστικό (όροφοι)

✓ Μία πολυκατοικία έχει πολλούς **όροφους**. 🎵 ό-ρο-φος

ορφανός, ορφανή, ορφανό επίθετο

(ορφανοί, ορφανές, ορφανά)

✓ Ένα παιδί είναι **ορφανό**, όταν έχει χάσει τον έναν ή και τους δύο γονείς του. 🎵 ορ-φα-νός

ορχήστρα [η] ουσιαστικό (ορχήστρες)

✓ Η **ορχήστρα** είναι μία ομάδα από μουσικούς που ο καθένας έχει ένα μουσικό όργανο

κι όλοι μαζί

παίζουν το ίδιο μουσικό κομμάτι.

🎵 ορ-χή-στρα

όσπριο [το] ουσιαστικό (όσπρια)

✓ Οι φακές, τα φασόλια, τα ρεβίθια κι ο αρακάς είναι **όσπρια**.

🎵 ό-σπρι-α

οστό [το] ουσιαστικό (οστά)

✓ Τα **οστά** είναι τα κόκαλα που έχουμε στο σώμα μας.

🎵 ο-στό

όστρακο [το] ουσιαστικό (όστρακα)

✓ Το **όστρακο** κλείνει μέσα του και προστατεύει το μαλακό μέρος κάποιων ζώων.

✎ Ο Κώστας και η Αθηνά μαζεύουν πολλά πολύχρωμα **όστρακα** στις παραλίες της Κρήτης.

○ κοχύλι, κέλυφος 🎵 ό-στρα-κο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

όσφρηση [η] ουσιαστικό

☑ Χθες η Αθηνά δεν είχε καθόλου **όσφρηση**, γιατί ήταν συναχωμένη. Δεν μπορούσε να μυρίσει τίποτα.
🎵 ό-σφρη-ση

ουδέτερος, ουδέτερη, ουδέτερο

επίθετο (ουδέτεροι, ουδέτερες, ουδέτερα)
☑ Όταν σ' έναν καβγά είσαι **ουδέτερος**, δεν παίρνεις τη θέση ούτε του ενός ούτε του άλλου.
🎵 ου-δέ-τε-ρος

ούλο [το] ουσιαστικό (ούλα)

☑ Τα **ούλα** κρατούν τα δόντια σου στη θέση τους. 🎵 ού-λο

ούζο [το] ουσιαστικό (ούζα)

☑ Το **ούζο** είναι ένα ποτό για τους μεγάλους. Έχει μέσα πολύ οινόπνευμα. Όταν του ρίχνεις νερό, γίνεται άσπρο. 🎵 ού-ζο

ουρά [η] ουσιαστικό (ουρές)

☑ Πολλά ζώα έχουν **ουρά**.
✍ Ο σκύλος του κυρίου Μιχάλη κούνησε την **ουρά** του από χαρά, μόλις είδε την Αθηνά και την Ελένη.
✓ Η **ουρά** του αεροπλάνου είναι το πίσω μέρος του.
✓ Έξω από το σινεμά περίμεναν **ουρές** ανθρώπων. Ο θεός Σταμάτης ήθελε να φύγουν αλλά η θεία Κατερίνα είτε να μπουκ στην **ουρά** και να περιμένουν. ○ σειρά 🎵 ου-ρά

Μία αλεπού με μεγάλη **ουρά**

ουράνιο τόξο [το] ουσιαστικό

→ ουρανός, τόξο

ουρανοξύστης [ο] ουσιαστικό

(ουρανοξύστες)
☑ Ο **ουρανοξύστης** είναι ένα κτίριο με πάρα πολλούς ορόφους και μεγάλο ύψος. Στην Αμερική έχει πολλούς **ουρανοξύστες**.
◇ **ουρανός**
🎵 ου-ρα-νο-ξύ-στης

ουρανός [ο] ουσιαστικό (ουρανοί)

☑ Βλέπουμε τον **ουρανό** ψηλά πάνω από το κεφάλι μας, όταν είμαστε έξω. Όταν κάνει καλό καιρό, είναι γαλάζιος. Όταν βρέχει, είναι γκριζος και γεμάτος σύννεφα.
◇ **Μόλις σταμάτησε η βροχή, βγήκε στον ουρανό ένα ουράνιο τόξο.**
🎵 ου-ρα-νός

ουρλιάζω ρήμα (ούρλιαξα, θα ουρλιάξω)

☑ Τα άγρια ζώα **ουρλιάζουν**.
✍ Ο θεός Αλέκος αναστατώθηκε, όταν άκουσε ένα λύκο να **ουρλιάζει**.
Είχαν μπει στο χωριό λύκοι;
✓ Όταν οι άνθρωποι **ουρλιάζουν**, φωνάζουν πολύ δυνατά.
✍ «**Να μην ξαναγίνει αυτό!**» **ούρλιαξε** ο κύριος Μιχάλης, όταν είδε το σπασμένο παράθυρο.
◇ **Τα παιδιά άκουσαν το ουρλιαχτό του κυρίου Μιχάλη και φοβήθηκαν.**
🎵 ουρ-λιά-ζω

οφθαλμίατρος [ο] ουσιαστικό

(οφθαλμίατροι)
☑ Ο **οφθαλμίατρος** είναι ο γιατρός που φροντίζει τα μάτια μας.
🎵 ο-φθα-λμί-α-τρος

όχθη [η] ουσιαστικό (όχθες)

☑ Η **όχθη** του ποταμού ή της λίμνης είναι η στεριά που βρίσκεται στην άκρη του ποταμού ή της λίμνης και βρέχεται από το νερό.

🎵 ό-χθη

οχιά [η] ουσιαστικό (οχιές)

☑ Η **οχιά** είναι ένα επικίνδυνο φίδι που ζει στην Ελλάδα. Το χρώμα του είναι γκριζο ή καφέ.

✓ **Οχιά** λέμε και κάποιον άνθρωπο που είναι κακός, ύπουλος κι επικίνδυνος. 🎵 ο-χιά

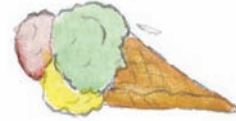

όψη [η] ουσιαστικό (όψεις)

☑ Άλλαξε η **όψη** της κυρίας Μαργαρίτας με το καινούριο χτένισμα. Άλλαξε το πρόσωπό της.

✓ Η **όψη** ενός πράγματος είναι αυτό που εμείς βλέπουμε. ✎ «Άλλαξε η **όψη** της Αθήνας με τους Ολυμπιακούς Αγώνες» είπε η Αλίκη. 🎵 ό-ψη

Ππ

παγάκι [το] ουσιαστικό (παγάκια)
→ πάγος

παγίδα [η] ουσιαστικό (παγίδες)

☑ Για να πιάσουμε ένα ποντίκι, ένα λαγό ή κάποιο άλλο ζώο, στήνουμε μία **παγίδα**. Συνήθως η **παγίδα** είναι κρυμμένη και δε φαίνεται, κι έτσι το ζώο πέφτει ή μπαίνει μέσα σ' αυτή.

○ φάκα

✓ Λέμε ότι ένας δρόμος είναι γεμάτος **παγίδες** για τους οδηγούς, όταν είναι γεμάτος κινδύνους που δε φαίνονται. **◇ Μία ποντικοπαγίδα**

παγίδεψε την ουρά της Ροζαλίας.

Την έπιασε.

Η Ροζαλία

παγιδεύτηκε.

🎵 πα-γί-δα

παγιδεύω, παγιδεύομαι ρήμα
(παγίδεψα, θα παγιδέψω) → παγίδα

παγκάκι [το] ουσιαστικό (παγκάκια)

☑ Το **παγκάκι** είναι ένα κάθισμα για τρία ή τέσσερα άτομα στις πλατείες, τα πεζοδρόμια και τις παιδικές χαρές.

🎵 πα-γκά-κι

πάγκος [ο] ουσιαστικό (πάγκοι)

✓ Ο **πάγκος** είναι ένα κάθισμα, φτιαγμένο από μία σανίδα για να

- Πού αλλού υπάρχουν πάγκοι;

κάθονται πολλά άτομα. Στον **πάγκο** δεν υπάρχει πίσω μέρος για ν' ακουμπάμε την πλάτη μας.

✓ Ο **πάγκος** της κουζίνας είναι μία μακρόστενη επιφάνεια. Πάνω στον **πάγκο** κόβουμε φρούτα και λαχανικά ή κάνουμε άλλες δουλειές. Στη λαϊκή αγορά οι πωλητές πουλούν φρούτα και λαχανικά πάνω σε **πάγκους**. 🎵 πά-γκος

παγκόσμιος, παγκόσμια, παγκόσμιο

επίθετο (παγκόσμιοι, παγκόσμιες, παγκόσμια)

☑ Σήμερα στο σχολείο της Αθηνάς τα παιδιά τραγούδησαν για την **παγκόσμια ειρήνη**, δηλαδή για την ειρήνη σ' ολόκληρο τον κόσμο.

◇ **κόσμος**

🎵 πα-γκό-σμι-ος

παγοδρομία [η] ουσιαστικό

(παγοδρομίες) → πάγος

παγοδρόμιο [το] ουσιαστικό

(παγοδρόμια) → πάγος

παγόνι [το] ουσιαστικό (παγόνια)

☑ Το **παγόνι** είναι ένα μεγάλο πουλί με πολύχρωμη και μεγάλη ουρά που μοιάζει με βεντάλια. 🎵 πα-γό-νι
✍ 'τα ζώα'

παγοπέδιλο [το] ουσιαστικό
(παγοπέδιλα) → πάγος

όπως γάλα,
σοκολάτα και
φρούτα.

♦ παγωτατζής
♫ πα-γω-τό

πάγος [ο] ουσιαστικό (πάγοι)

☑ Όταν κάνει πάρα πολύ κρύο, το νερό γίνεται **πάγος**. Όταν το νερό μίας λίμνης **παγώνει**, γίνεται **πάγος** και, όταν θέλουμε να περπατήσουμε πάνω του, γλιστράει πολύ.

♦ Η Αθηνά βάζει συνήθως **παγάκια** στην πορτοκαλάδα της για να την **παγώσει**. Αγαπάει τις **παγοδρομίες** και θαυμάζει τους αθλητές που φορούν **παγοπέδιλα** και τρέχουν πάνω σε ειδικές πίστες με πάγο, τα **παγοδρόμια**. Τρομάζει, όμως, όταν ακούει ιστορίες με πλοία που πέφτουν πάνω σε **παγόβουνα** στην Ανταρκτική. **παγωτό** ♫ πά-γος

παζάρι [το] ουσιαστικό (παζάρια)

☑ Το **παζάρι** είναι μία αγορά σε δημόσιο χώρο. Εκεί μαζεύονται οι έμποροι και πουλούν φρούτα, λαχανικά κι άλλα πράγματα πάνω σε πάγκους. ○ λαϊκή αγορά

✓ Όταν κάνεις **παζάρι** ή **παζάρια**, προσπαθείς ν' αγοράσεις κάτι σε χαμηλότερη τιμή. ♦ Όταν κάνεις **παζάρι**, **παζαρεύεις** την τιμή.
♫ πα-ζά-ρι

παγωνιά [η] ουσιαστικό (παγωνιές)
→ παγωνώ

παγώνω ρήμα (πάγωσα, θα παγώσω)

☑ Όταν **παγώνεις** κάτι, το κάνεις πάγο. Όταν κάτι **παγώνει**, γίνεται πάγος. ✎ Ο Κώστας βγήκε έξω κι είδε ότι το χιόνι είχε **παγώσει**.

✓ Όταν **παγώνεις**, κρυώνεις πολύ, νιώθεις παγωμένος.

✎ «Τι κρύο είναι αυτό, **πάγωσα!**» είπε ο Κώστας. ♦ Όλη τη νύχτα είχε **παγωνιά** κι έκανε κρύο. **πάγωμα**, **παγωμάρα** ♫ πα-γώ-νω

παζλ [το] ουσιαστικό

☑ Το **παζλ** είναι ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με πολλά μικρά κομμάτια, που πρέπει να μπουν στη σωστή θέση για να φανεί μία εικόνα.

♫ παζλ

–Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

παθαίνω ρήμα (έπαθα, θα πάθω)

☑ Όταν **παθαίνεις** κάτι, σου συμβαίνει κάτι κακό. ✎ «Ξέρεις τι **έπαθε** η Αθηνά; Έχασε τη Ροζαλία» είπε η Ελένη στο Νίκο.

✓ «Αχ, την **έπαθα!** Έδωσα στο φούρναρη 10 ευρώ για 1 κιλό ψωμί, κι εκείνος κατά λάθος μου έδωσε πίσω 1 ευρώ» είπε η κυρία Μαργαρίτα. Την πάτησα.

✓ «Είδα κι **έπαθα** για να σηκώσω τις

βαλίτσες» είπε ο θεός Τάκης.
Κουράστηκα πολύ.

✓ «Πώς το έπαθες και σταμάτησες τα αστεία;» είπε η Αθηνά στο Νίκο.
Τι έγινε και τα σταμάτησες;
♫ πα-θαί-νω

πάθος [το] ουσιαστικό (πάθη)

☑ Όταν έχεις **πάθος** για κάτι, έχεις μεγάλη επιθυμία κι αγάπη γι' αυτό. ✎ Η Αθηνά έχει **πάθος** με τη ζωγραφική. Ζωγραφίζει κάθε φορά που έχει ελεύθερο χρόνο. ♫ πά-θος

παιδαγωγός [ο], [η] ουσιαστικό (παιδαγωγοί) → παιδί

παιδεία [η] ουσιαστικό

☑ Όταν δίνεις **παιδεία** σε κάποιον, του δίνεις γνώσεις και του μαθαίνεις τρόπους συμπεριφοράς για να γίνει καλύτερος άνθρωπος. **Παιδεία** λέμε και τη μόρφωση που δίνουν οι δάσκαλοι στο σχολείο.

○ καλλιέργεια, εκπαίδευση
♫ παι-δεί-α

-Προσοχή! Η λέξη **δεν** έχει πληθυντικό αριθμό.

παιδεύω, **παιδεύομαι** ρήμα (παιδεύω, θα παιδέψω)

☑ Όταν **παιδεύεις** κάποιον, τον ταλαιπωρείς ή τον βασανίζεις. Όταν **παιδεύεσαι**, ταλαιπωρείσαι και κουράζεσαι πολύ για να κάνεις κάτι.

✎ Ο Κώστας **παιδεύτηκε** πολύ, μέχρι να τελειώσει το παζλ.

♫ παι-δεύ-ω

παιδί [το] ουσιαστικό (παιδιά)

☑ **Παιδί** λέμε ένα μικρό αγόρι ή ένα μικρό κορίτσι. **Παιδί** λέμε και το γιο ή την κόρη κάποιου.

◇ Οι νηπιαγωγοί, οι δάσκαλοι και οι καθηγητές είναι **παιδαγωγοί**.

Ο **παιδίατρος** είναι ο γιατρός που εξετάζει τα παιδιά. Τα παιδιά παίζουν συχνά στην **παιδική χαρά**, έναν ανοιχτό χώρο με κούνιες και τραμπάλες ή στον **παιδότοπο**, έναν κλειστό χώρο με πολλά παιχνίδια.

Μερικές φορές πηγαίνουν και βλέπουν **παιδικό θέατρο**. **παιδάκι**

♫ παι-δί

παιδίατρος [ο], [η] ουσιαστικό (παιδίατροι) → παιδί

παιδική χαρά [η] ουσιαστικό (παιδικές χαρές) → παιδί

παιδότοπος [ο] ουσιαστικό (παιδότοποι) → παιδί

παίζω ρήμα (έπαιξα, θα παίξω)

☑ Όταν **παίζεις** μόνος σου ή με κάποιον άλλο, ασχολείσαι μ' ένα παιχνίδι και περνάς ευχάριστα την ώρα σου. ✎ Σήμερα ο Κώστας και η Αθηνά **έπαιξαν κρυφτό**.

✓ Όταν **παίζεις** κάποιον, τότε τον δέχεσαι στο παιχνίδι να παίξει μαζί σου.

✓ Λέμε ότι η δουλειά των ποδοσφαιριστών είναι να **παίζουν** ποδόσφαιρο. Ακόμη λέμε ότι οι πιανίστες **παίζουν** πιάνο και οι ηθοποιοί **παίζουν** ρόλους.

◇ **Παίκτη** λέμε αυτόν που παίζει ένα παιχνίδι ή έναν αθλητή του μπάσκετ, του ποδοσφαίρου και άλλων αθλημάτων. (Λέμε και παίχτης). Όταν μας αρέσει το **παίξιμο** ενός ηθοποιού, μας αρέσει ο τρόπος που παίζει το ρόλο του. **παιχνίδι**

♫ παί-ζω

παίκτης [ο], **παίκτρια** [η] ουσιαστικό
(παίκτες, παίκτριες) → παίζω

παινεύω, **παινεύομαι** ρήμα (παίνεψα, θα παίνεψω)

☑ Όταν **παινεύεις** κάποιον, λες καλά λόγια γι' αυτόν στους άλλους.

○ επαινώ ● κατηγορώ

◇ **έπαινος** ♪ παι-νεύ-ω

παίρνω ρήμα (πήρα, θα πάρω)

☑ Όταν **παίρνεις** κάτι, το πιάνεις με τα χέρια σου και το φέρνεις κοντά σου. ✎ Ο Κώστας **πήρε** το βιβλίο κι άρχισε να διαβάζει.

✓ Όταν **παίρνεις** κάτι, το αγοράζεις.
✎ Ο κύριος Γιάννης **πήρε** καινούριο αυτοκίνητο.

✓ Η κυρία Μαργαρίτα **πήρε** σήμερα ταξί για να μην αργήσει στη δουλειά της.

✓ «**Πάρτε** γρήγορα δρόμο από εδώ!» φώναξε θυμωμένος ο κύριος Μιχάλης στα παιδιά. Φύγετε!

✓ Όταν **παίρνουν** τα μυαλά σου αέρα, περηφανεύεσαι για κάτι παραπάνω απ' ό,τι θα έπρεπε.

♪ παίρ-νω

παιχνίδι [το] ουσιαστικό (παιχνίδια)

☑ Τα αυτοκινητάκια και οι κούκλες είναι μερικά **παιχνίδια** που αγαπούν τα παιδιά. Με τα **παιχνίδια** παίζουμε. **Παιχνίδι** είναι και καθετί που μπορείς να κάνεις με τους φίλους σου για να περάσετε ευχάριστα τον ελεύθερο χρόνο σας.

✎ Το κρυφτό είναι ένα από τα **παιχνίδια** που παίζουν τα παιδιά.

◇ Η Ροζαλία είναι πολύ **παιχνιδιέρα**, παίζει συνέχεια ακόμα και με την ουρά της.

♪ παι-χνί-δι

παιχνιδιάρης, **παιχνιδιέρα**, **παιχνιδιάρικο** επίθετο (παιχνιδιάρδες, παιχνιδιάρες, παιχνιδιάρικα) → παιχνίδι

πακετάρω ρήμα (πακετάρισα, θα πακετάρω) → πακέτο

πακέτο [το] ουσιαστικό (πακέτα)

☑ Το **πακέτο** είναι ένα κουτί ή ένα δέμα που έχει μέσα ίδια πράγματα. Πολλές φορές αγοράζουμε τρόφιμα σε **πακέτο**, όπως ένα **πακέτο** μακαρόνια. ○ κουτί, κούτα

◇ Όταν **πακετάρεις** κάποια πράγματα, τα βάζεις σε πακέτο.

♪ πα-κέ-το

παλαμάκια [τα] ουσιαστικό

☑ Όταν χτυπάμε **παλαμάκια**, χτυπάμε μεταξύ τους τις παλάμες και τα δάχτυλα των χεριών μας για να δείξουμε την ευχαρίστησή μας για κάτι.

○ χειροκρότημα

◇ **παλάμη**

♪ πα-λα-μά-κια

Πότε λέμε ότι κάποιος μας πήρε στο λαιμό του;
Πότε λέμε ότι παίρνουμε το αίμα μας πίσω;
Πότε λέμε ότι παίρνουμε κάποιον στο ψιλό;

παλάμη [η] ουσιαστικό (παλάμες)

☑ Η **παλάμη** είναι το μέσο μέρος του χεριού μας πριν από τα δάχτυλα μέχρι τον καρπό.

🎵 πα-λά-μη 🖋️ 'το σώμα μας'

παλάτι [το] ουσιαστικό (παλάτια)

☑ Το **παλάτι** είναι το μεγάλο σπίτι όπου ζει ο βασιλιάς και η βασίλισσα.

🎵 πα-λά-τι

παλέτα [η] ουσιαστικό (παλέτες)

☑ Πάνω στην **παλέτα** ο ζωγράφος ετοιμάζει τα χρώματα που θα χρησιμοποιήσει.

🎵 πα-λέ-τα

🔴 **Δες ζωγράφος,**
🔴 **πινέλο**

παλεύω ρήμα (πάλεψα, θα παλέψω)

☑ Όταν **παλεύεις** με κάποιον, αγωνίζεσαι μαζί του σώμα με σώμα και προσπαθείς να τον ρίξεις κάτω έτσι ώστε να μην μπορεί να κουνηθεί.

🔹 **Στους Ολυμπιακούς αγώνες υπάρχει το αγώνισμα της πάλης.**

🎵 πα-λεύ-ω

πάλη [η] ουσιαστικό → παλεύω

- Αν βάλω το παν- πριν από το έξυπνος, ποια λέξη φτιάχνω;

.....

παλικάρι [το] ουσιαστικό (παλικάρια)

☑ Το **παλικάρι** είναι ένας γενναίος και δυνατός άνδρας. ○ λεβέντης

🎵 πα-λι-κά-ρι

παλιόπαιδο [το] ουσιαστικό

(παλιόπαιδα)

☑ **Παλιόπαιδο** λέμε το παιδί που κάνει αταξίες και ζαβολιές.

🎵 πα-λιό-παι-δο

παλιός, παλιά, παλιό επίθετο (παλιοί, παλιές, παλιά)

☑ Όταν κάτι είναι **παλιό**, φτιάχτηκε πριν από πολύ καιρό. 🖋️ *Ο κύριος Μιχάλης μένει στο σπίτι που έχτισε ο πατέρας του. Το σπίτι του είναι παλιό.*

✓ Κάτι που είναι **παλιό**, δεν υπάρχει πια και στη θέση του είναι κάτι άλλο.

🖋️ *«Αυτό ήταν το παλιό μας αυτοκίνητο. Τώρα αγοράσαμε καινούργιο»* είπε η Αθηνά στην Ελένη.

● **καινούριος, νέος**

◇ **Όταν κάτι παλιώνει, γίνεται παλιό.**

🎵 πα-λιός 🖋️ 'αντίθετα'

παλιώνω ρήμα (πάλιωσα, θα παλιώσω) → παλιός**παλτό** [το] ουσιαστικό (παλτό/παλτά)

☑ Το **παλτό** είναι ένα χοντρό και μακρύ ρούχο. Το φοράμε το χειμώνα πάνω από τα ρούχα μας για να ζεσταινόμαστε από το κρύο.

🎵 παλ-τό 🖋️ 'τα ρούχα'

πάνα [η] ουσιαστικό (πάνες)

✓ **Πάνες** φοράνε τα μωρά για να μη λερώνουν τα ρούχα τους, όταν τα κάνουν πάνω τους. 🎵 πά-να

πανάκριβος, πανάκριβη, πανάκριβο

επίθετο (πανάκριβοι, πανάκριβες,

πανάκριβο

☑ Λέμε ότι κάτι είναι **πανάκριβο**, όταν κοστίζει πολλά χρήματα για να το αγοράσεις. ● πάμφθηνος
 🎵 πα-νά-κρι-βος

πανέξυπνος, πανέξυπνη, πανέξυπνο

επίθετο (πανέξυπνοι, πανέξυπνες,

πανέξυπνα)

☑ «Ο Κώστας είναι **πανέξυπνο** παιδί» είπε η δασκάλα στον κύριο Γιάννη. Είναι πολύ έξυπνος.
 🎵 πα-νέ-ξυ-πνος

πανεπιστήμιο [το] ουσιαστικό

(πανεπιστήμια)

☑ Στο **πανεπιστήμιο** μπορούν να σπουδάσουν κάποια επιστήμη οι μαθητές που τελειώνουν το λύκειο.
 ✍ Ο κύριος Γιάννης πήγε στο **πανεπιστήμιο** και σπούδασε **αρχιτέκτονας**. 🎵 πα-νε-πι-στή-μι-ο

πανέρι [το] ουσιαστικό (πανέρια)

☑ Το **πανέρι** είναι ένα καλάθι. Μ' αυτό μεταφέρουμε τρόφιμα.
 🎵 πα-νέ-ρι

πανηγύρι [το] ουσιαστικό

(πανηγύρια)

☑ Σ' ένα **πανηγύρι** γιορτάζουμε όλοι μαζί την ημέρα της γιορτής ενός αγίου γλεντώντας και διασκεδάζοντας.
 ✓ **Πανηγύρι** λέμε και κάθε διασκέδαση που έχει πολύ κόσμο και πολύ θόρυβο. ○ γλέντι
 🎵 πα-νη-γύ-ρι

πανί [το] ουσιαστικό (πανιά)

☑ Το **πανί** είναι ένα κομμάτι ύφασμα. Συνήθως μ' αυτό ξεσκονίζουμε.
 ✦ *Το καλοκαίρι ο Κώστας φοράει*

πάνινα παπούτσια.

✓ **Πανιά** έχουν και μερικά πλοία για να κινούνται με τη βοήθεια του ανέμου.
 ✓ Η Αθηνά έγινε σαν το **πανί**, όταν κατάλαβε πως έχασε τη Ροζαλία. Έχασε το χρώμα της. 🎵 πα-νί

πανικός [ο] ουσιαστικό

☑ Όταν είμαστε σε **πανικό** ή μας πιάνει **πανικός**, αισθανόμαστε μεγάλο φόβο και κάνουμε πράγματα χωρίς να σκεφτόμαστε.
 ● ψυχραιμία 🎵 πα-νι-κός

πανό [το] ουσιαστικό

☑ Το **πανό** είναι ένα μεγάλο κομμάτι ύφασμα, χαρτί ή πλαστικό που πάνω του είναι γραμμένα συνθήματα ή διαφημίσεις. Το **πανό** είναι κρεμασμένο ψηλά σε τοίχο ή ανάμεσα σε κολόνες ή στηρίζεται σε μεγάλα ξύλα που κρατούν στα χέρια τους διαδηλωτές.
 🎵 πα-νό
 -Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

πανοπλία [η] ουσιαστικό (πανοπλίες)

☑ **Πανοπλία** φορούσαν οι στρατιώτες πολύ παλιά στην Αρχαία Ελλάδα και στο Βυζάντιο για να προστατεύονται από τα όπλα των εχθρών.
 🎵 πα-νο-πλί-α

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παντελόني [το] ουσιαστικό (παντελόνια)

☑ Το **παντελόني** είναι ένα ρούχο που καλύπτει το σώμα από τα πόδια μας μέχρι τη μέση μας.

Το φορούν οι άντρες και οι γυναίκες.

🎵 πα-ντε-λό-νι 🖋️ 'τα ρούχα'

παντζάρι [το] ουσιαστικό (παντζάρια)

☑ Το **παντζάρι** είναι ένα κόκκινο φυτό που φυτρώνει κάτω από τη γη και τρώγεται βραστό σαν σαλάτα.

🎵 πα-ντζά-ρι

παντοπωλείο [το] ουσιαστικό (παντοπωλεία)

☑ Το **παντοπωλείο** είναι ένα μικρό, συνήθως, μαγαζί που πουλάει τρόφιμα και άλλα είδη πρώτης ανάγκης. ○ μίνι μάρκετ

◇ Ο κύριος Δημήτρης που έχει το παντοπωλείο είναι **παντοπώλης**.

🎵 πα-ντο-πω-λεί-ο

παντοπώλης [ο] ουσιαστικό (παντοπώλης) → παντοπωλείο**παντόφλα** [η] ουσιαστικό (παντόφλες)

☑ Τις **παντόφλες** τις φοράς μέσα στο σπίτι για να είναι ξεκούραστα και ζεστά τα πόδια σου.

🎵 πα-ντό-φλα 🖋️ 'τα ρούχα'

παντρεύω, παντρεύομαι ρήμα (πάντρεψα, θα παντρέψω)

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

☑ Όταν ένας άνδρας και μία γυναίκα **παντρεύονται**, κάνουν μεταξύ τους γάμο και γίνονται **αντρόγυνο**.

🖋️ Η θεία Κατερίνα είναι **παντρεμένη με το θείο Σταμάτη**. 🎵 πα-ντρεύ-ω

Δες γάμος

πάνω επίρρημα

☑ Όταν κάτι βρίσκεται **πάνω**, βρίσκεται ψηλά σε σχέση με κάτι άλλο. 🖋️ Η Αθηνά κοίταξε **πάνω από το κεφάλι της, στα πιο ψηλά ράφια της βιβλιοθήκης. Τα βιβλία που ήθελε ήταν πάνω πάνω**.

✓ Όταν κάτι βρίσκεται **πάνω** σε κάτι άλλο, είναι ακουμπισμένο σ' αυτό και καλύπτει ένα μικρό ή μεγάλο μέρος του. 🖋️ Η Αθηνά **έβαλε την τσάντα της πάνω σε μία καρέκλα**.

● κάτω 🎵 πά-νω

-Λέμε και επάνω.

Η κούκλα είναι **πάνω** στο κρεβάτι και το αυτοκινητάκι κάτω από το κρεβάτι.

παξιμάδι [το] ουσιαστικό (παξιμάδια)

☑ Το **παξιμάδι** είναι ψωμί που το έχουμε ψήσει για δεύτερη φορά, ώστε να ξεραθεί. 🎵 πα-ξι-μά-δι

παπαγάλος [ο] ουσιαστικό (παπαγάλοι)

☑ Ο **παπαγάλος** είναι ένα πουλί με πολύχρωμα φτερά που μπορεί να ζήσει μέσα σε κλουβί κοντά στον άνθρωπο. Μερικοί **παπαγάλοι** μαθαίνουν να επαναλαμβάνουν λέξεις ακούγοντας τους ανθρώπους.

◇ Η δασκάλα ζήτησε από τους μαθητές της να μην **παπαγαλίζουν** το μάθημα, αλλά να το λένε με δικά τους λόγια. 🎵 πα-πα-γά-λος

παπαρούνα [η] ουσιαστικό (παπαρούνες)

✓ Η **παπαρούνα** είναι ένα κόκκινο λουλούδι με λεπτό μαύρο κοτσάνι που ανθίζει την άνοιξη μαζί με τις μαργαρίτες. 🎵 πα-πα-ρού-να
✍ 'τα λουλούδια'

παπάς [ο] ουσιαστικό (παπάδες)

✓ Ο **παπάς** είναι αυτός που κάνει τη Θεία Λειτουργία στην εκκλησία. Τα ρούχα του τα λέμε **ράσα**.
○ ιερέας 🎵 πα-πάς

πάπια [η] ουσιαστικό (πάπιες)

✓ Η **πάπια** είναι ένα πουλί που ζει κοντά στο νερό κι έχει πλατύ ράμφος. Έχει πόδια σαν **περύγια** για να κολυμπάει γρήγορα.
✓ Λέμε ότι κάποιος κάνει την **πάπια**, όταν κάνει πως δεν καταλαβαίνει.
🎵 πά-πια ✍ 'το αγρόκτημα'

πάπλωμα [το] ουσιαστικό (παπλώματα)

✓ Με το **πάπλωμα** σκεπαζόμαστε το χειμώνα, όταν έχει πολύ κρύο. Το **πάπλωμα** είναι μαλακό και γεμισμένο συνήθως με πούπουλα ή βαμβάκι.
🎵 πά-πλω-μα

παπούτσι [το] ουσιαστικό (παπούτσια)

✓ Τα **παπούτσια** τα φοράμε στα πόδια μας για να προστατευόμαστε, όταν περπατάμε, τρέχουμε ή κάνουμε γυμναστική. 🎵 πα-πού-τσι
✍ 'τα ρούχα'

παππούς [ο] ουσιαστικό (παππούδες)

✓ Ο **παππούς** είναι ο πατέρας του μπαμπά σου ή της μαμάς σου.
🎵 παπ-πούς ✍ 'η οικογένεια'

παράβαση [η] ουσιαστικό (παραβάσεις)

✓ Κάνεις μία **παράβαση**, όταν δεν υπακούς σ' ένα νόμο ή σ' έναν κανόνα. ✍ 'Όταν περνάμε το δρόμο με κόκκινο, κάνουμε μία σοβαρή κι επικίνδυνη **παράβαση**.
◇ 'Όταν ένας οδηγός περνάει το δρόμο με κόκκινο, είναι **παραβάτης**.
🎵 πα-ρά-βα-ση

παραβάτης [ο], **παραβάτιδα** [η]

ουσιαστικό (παραβάτες, παραβάτιδες)
→ παράβαση

παραγγελία [η] ουσιαστικό

(παραγγελίες)
✓ 'Όταν δίνεις μία **παραγγελία**, ζητάς από κάποιον να κάνει κάτι.
✍ 'Πριν φύγει η κυρία **Μαργαρίτα** άφησε **παραγγελία** στα παιδιά να **τακτοποιήσουν** τα δωμάτιά τους.
✓ 'Όταν δίνεις **παραγγελία** σ' ένα εστιατόριο ή ένα ζαχαροπλαστείο, λες στο σερβιτόρο τι θέλεις να σου φέρει. ◇ 'Όταν τρώμε σε ταβέρνα, **παραγγέλνουμε** αυτό που θέλουμε να φάμε. 🎵 πα-ραγ-γε-λί-α

παραγγέλνω και **παραγγέλλω** ρήμα

(πράγγειλα, θα παραγγείλω)
→ παραγγελία

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παραγεμίζω ρήμα (παραγέμισα, θα παραγεμίσω)

☑ Όταν **παραγεμίζεις** κάτι, το γεμίζεις πολύ περισσότερο απ' ό,τι πρέπει. ✍ «Κώστα, μην **παραγεμίζεις** την τσάντα σου με βιβλία, γιατί θα σκιστεί» είπε ο κύριος Γιάννης. ♦ **παραγέμισμα**
🎵 πα-ρα-γε-μί-ζω

παράγκα [η] ουσιαστικό (παράγκες)

☑ Η **παράγκα** είναι ένα μικρό πρόχειρο σπιτάκι, φτιαγμένο από ξύλο και άλλα υλικά. ✍ «Ξέρεις πού είναι η **παράγκα** του Καραγκιόζη;» ρώτησε ο Μπαρμπα-Γιώργος έναν περαστικό. ○ καλύβα
🎵 πα-ρά-γκα

παραγωγή [η] ουσιαστικό (παραγωγές)

→ παράγω

παραγωγός [ο], [η] ουσιαστικό

(παραγωγοί) → παράγω

παράγω, **παράγομαι** ρήμα (παρήγαγα, θα παραγάγω)

☑ Όταν ένα εργοστάσιο **παράγει** κάτι, φτιάχνει κάτι σε μεγάλες ποσότητες. ✍ Η τάξη του Κώστα επισκέφτηκε ένα εργοστάσιο που

Ο πατέρας του πατέρα σου κρύβεται στην προηγούμενη σελίδα. Μπορείς να βρεις ποιος είναι;

παράγει σοκολάτες. ○ φτιάχνω, βγάζω

✓ Όταν ένα μέρος **παράγει** κάτι, είναι γνωστό για κάποιο προϊόν που βγάζει. ✍ Η Καλαμάτα **παράγει** ελιές και λάδι. Έχει μεγάλη **παραγωγή** λαδιού. ♦ Στη λαϊκή αγορά υπάρχουν πολλοί **παραγωγοί** που πουλάνε φρούτα, ντομάτες, πατάτες και λαχανικά. 🎵 πα-ρά-γω

παράδειγμα [το] ουσιαστικό

(παράδειγματα)

☑ Όταν δίνουμε ένα **παράδειγμα** για μία λέξη στο «στο λεξικό σου», φτιάχνουμε μία πρόταση μ' αυτή τη λέξη για να σε βοηθήσουμε να καταλάβεις ποια είναι η σημασία της και πώς χρησιμοποιείται στη γλώσσα.
✓ Η Ελένη δίνει πάντα το καλό **παράδειγμα**: σηκώνεται στο λεωφορείο για να καθίσουν οι μεγαλύτεροι. 🎵 πα-ρά-δειγ-μα

παράδεισος [ο] ουσιαστικό

(παράδεισοι)

☑ Στον **παράδεισο** έβαλε ο Θεός τον Αδάμ και την Εύα να ζήσουν. Είναι ένα ονειρεμένο μέρος που εκεί πάνε όλοι οι καλοί άνθρωποι μετά το θάνατό τους. ● κόλαση
✓ **Παράδεισο** λέμε κι ένα όμορφο μέρος. ♦ Όταν κάτι είναι **παραδεισένιο**, είναι πολύ όμορφο.
🎵 πα-ρά-δει-σος

παραδέχομαι ρήμα (παραδέχτηκα, θα παραδεχτώ)

☑ Η Αθηνά δεν ήθελε να **παραδεχτεί** ότι η Ροζαλία χάθηκε. Δεν το δεχόταν, δε συμφωνούσε.
✓ Ο Κώστας δεν **παραδέχεται** το Νίκο για αρχηγό της ομάδας στο

ποδόσφαιρο. Νομίζει ότι ο Νίκος δεν είναι άξιος για αρχηγός.

✓ Ο Ίγκλι **παραδέχτηκε** τελικά ότι αυτός έσπασε το τζάμι του κυρίου Μιχάλη. Το ομολόγησε.

● αρνούμαι 🎵 πα-ρα-δέ-χο-μαι

παραδίνω και **παραδίδω, παραδίνομαι**

ρήμα (παρέδωσα, θα παραδώσω)

☑ Η δουλειά του ταχυδρόμου είναι να **παραδίνει** γράμματα και η δουλειά του δασκάλου να **παραδίδει** μαθήματα.

✓ Όταν κάποιος **παραδίνεται** σε κάποιον εχθρό, τον αφήνει να τον πιάσει. **◇** Όταν κάποιος δεν προσέχει στην **παράδοση** ενός μαθήματος, δεν προσέχει στο μάθημα. Όταν κάποιος κρατάει τις **παραδόσεις** ενός τόπου, κρατάει τα έθιμα που περνούν από γενιά σε γενιά. Είναι **παραδοσιακός**.

🎵 πα-ρα-δί-νω

παράδοση [η] ουσιαστικό (παραδόσεις)

→ παραδίνω

παραθερίζω ρήμα (παραθέρισα, θα παραθερίσω)

☑ Όταν **παραθερίζεις** κάπου, περνάς τις καλοκαιρινές σου διακοπές σ' ένα μέρος.

◇ Το καλοκαίρι στα ελληνικά νησιά υπάρχουν πάρα πολλοί **παραθεριστές**. 🎵 πα-ρα-θε-ρί-ζω

παραθεριστής [ο], **παραθερίστρια**

[η] ουσιαστικό (παραθεριστές, παραθεριστριες) → παραθερίζω

παράθυρο [το] ουσιαστικό (παράθυρα)

☑ Από το **παράθυρο** της αίθουσας μπαίνει το φως του ήλιου. Τα **παράθυρα** έχουν τζάμι, κι έτσι βλέπεις έξω στην αυλή του σχολείου. **Παράθυρα** έχουν τα κτίρια και τ' αυτοκίνητα για να μπαίνει αέρας και φως. **◇** Κάθε βράδυ κλείνουμε τα **παραθυρόφυλλα** του σπιτιού μας για να μη μπαίνει φως και να μπορούμε να κοιμηθούμε. **○** παντζούρι **🎵** παρά-θυ-ρο 🎵 'το σπίτι'

παραθυρόφυλλο [το] ουσιαστικό

(παραθυρόφυλλα) → παράθυρο

παραίτηση [η] ουσιαστικό

(παρατήσεις) → παραιτούμαι

παραιτούμαι ρήμα (παραίτηκα, θα παραιτηθώ)

☑ Όταν **παραιτείσαι** από τη δουλειά σου, σταματάς να δουλεύεις, γιατί έτσι αποφάσισες. **🎵** Ο μπαμπάς του **Νίκου παραιτήθηκε** από τη δουλειά του, γιατί βρήκε αλλού καλύτερη.

◇ Η **παραίτησή** του ήταν για καλό. **🎵** πα-ραι-τού-μαι

παρακαλώ και **παρακαλάω** ρήμα

(παρακάλεσα, θα παρακαλέσω)

☑ Όταν **παρακαλός**, ζητάς μ' ευγενικό τρόπο να σου κάνουν μία χάρη. **🎵** Ο Κώστας **παρακάλεσε** την Αθηνά να τον βοηθήσει να τακτοποιήσει το δωμάτιό του.

✓ Όταν κάποιος σου λέει «Ευχαριστώ», απαντάς «**Παρακαλώ**». **🎵** πα-ρα-κα-λώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παρακάτω επίρρημα

☑ «Θα σε περιμένω **παρακάτω** στο πάρκο» είπε η Αθηνά στην Ελένη. Λίγο πιο κάτω. ● παραπάνω
✓ «Και τι γίνεται **παρακάτω** στο παραμύθι, θείε Αλέκο;» ρώτησε έκπληκτος ο Κώστας.
Τι γίνεται μετά, στη συνέχεια;
🎵 πα-ρα-κά-τω

παρακολούθηση [η] ουσιαστικό (παρακολουθήσεις) → παρακολουθώ

παρακολουθώ, παρακολουθούμαι ρήμα (παρακολούθησα, θα παρακολουθήσω)

☑ Από τότε που οι κλέφτες μπήκαν στο μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, εκείνος συνέχεια νομίζει πως κάποιος τον **παρακολουθεί**. Πως κάποιος τον ακολουθεί από κοντά για να δει πού πάει και τι κάνει.
✓ Όταν **παρακολουθείς** κάποιον, προσέχεις τι κάνει και τι λέει.
🎵 *Η Ελένη παρακολουθεί με πολύ ενδιαφέρον τη δασκάλα της, όταν κάνει μάθημα.* ◆ παρακολούθηση
🎵 πα-ρα-κο-λου-θώ

παραλείπω ρήμα (παρέλειψα, θα παραλείψω)

☑ Όταν **παραλείπεις** κάτι, ξεχνάς να κάνεις κάτι που έπρεπε.
🎵 *Ο Κώστας παρέλειψε να πει στην μητέρα του ότι θ' αργούσε να γυρίσει κι εκείνη ανησύχησε.*
🎵 πα-ρα-λεί-πω

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

παραλία [η] ουσιαστικό (παραλίες)

☑ Η **παραλία** είναι το κομμάτι της στεριάς που είναι δίπλα στη θάλασσα κι έχει συνήθως άμμο.
○ ακροθαλασσιά, ακρογιαλιά
◆ παραλιακός 🎵 πα-ρα-λί-α

παραλίγο επίρρημα

☑ «Αργησα να ξυπνήσω το πρωί και **παραλίγο** να χάσω το πλοίο» είπε ο θεός Τάκης. Λίγο ακόμη και θα το έχανα. 🎵 πα-ρα-λί-γο

παράλληλος, παράλληλη, παράλληλο επίθετο (παράλληλοι, παράλληλες, παράλληλα)

☑ Οι γραμμές του τρένου είναι **παράλληλες** μεταξύ τους, δηλαδή είναι η μία δίπλα στην άλλη και πάντα σε ίση απόσταση. 🎵 *Ο Κώστας παρατήρησε ότι τα καλώδια του ρεύματος πάνω στις κολόνες είναι παράλληλα.* 🎵 πα-ράλ-λη-λος

παράλογος, παράλογη, παράλογο επίθετο (παράλογοι, παράλογες, παράλογα)

☑ Όταν κάποιος είναι **παράλογος**, δεν είναι λογικός, σκέφτεται και κάνει πράγματα που φαίνονται παράξενα στους άλλους. Κάνει **παράλογα** πράγματα. 🎵 πα-ρά-λο-γος

παραμελώ, παραμελούμαι ρήμα (παραμέλησα, θα παραμελήσω)

☑ Όταν **παραμελείς** κάποιον ή κάτι, δεν ενδιαφέρεσαι και δεν ασχολείσαι μαζί τους. 🎵 *Η Αθηνά παραμέλησε τα μαθήματά της τον τελευταίο καιρό. «Θα φταίει που έχασε τη Ροζαλία» σκέφτηκε η δασκάλα της.*
🎵 πα-ρα-με-λώ

παράμερα επίρρημα → παραμερίζω

παραμερίζω ρήμα (παραμέρισα, θα παραμερίσω)

☑ «**Παραμέρισε** λίγο να περάσω!» φώναξε η Αθηνά στο Νίκο. Κάνε στην άκρη! **♦ Το στίτι του θείου Αλέκου είναι λίγο παράμερα, στην άκρη του χωριού.** 🎵 πα-ρα-με-ρί-ζω

παραμυθάς [ο], παραμυθού [η] ουσιαστικό (παραμυθάδες, παραμυθούδες) → παραμύθι

παραμύθι [το] ουσιαστικό (παραμύθια)

☑ Τα **παραμύθια** είναι φανταστικές ιστορίες που διαβάζουμε ή διηγούμαστε στα παιδιά για να περάσουν ευχάριστα την ώρα τους.

✍ «**Η Χιονάτη και οι επτά νάνοι**» είναι το αγαπημένο **παραμύθι** της Αθηνάς.

♦ Οι παιπούδες και οι γιαγιάδες είναι οι καλύτεροι παραμυθάδες των παιδιών. Λένε τις καλύτερες ιστορίες. Όταν κάποιος είναι πολύ όμορφος, λέμε ότι έχει παραμυθένια ομορφιά, γιατί είναι σαν να βγήκε από παραμύθι.

🎵 πα-ρα-μύ-θι ✍ 'τα παραμύθια'

παρανομία [η] ουσιαστικό (παρανομίες) → παράνομος

παράνομος, παράνομη, παράνομο επίθετο (παράνομοι, παράνομες, παράνομα)

☑ Όταν κάτι είναι **παράνομο**, δε συμφωνεί με τους νόμους και γι' αυτό τιμωρείται.

✍ Το **παρκάρισμα των αυτοκινήτων στα πεζοδρόμια είναι παράνομο.**

✓ **Παράνομο** λέμε κι αυτόν που παραβιάζει τους νόμους.

✍ Οι κλέφτες είναι **παράνομοι**.

● νόμιμος **♦ Όταν κάποιος είναι παράνομος, παρανομεί, κάνει παρανομίες.** 🎵 πα-ρά-νο-μος

παρανομώ ρήμα (παρανόμησα, θα παρανομήσω) → παράνομος

παρανυφάκι [το] ουσιαστικό (παρανυφάκια)

☑ Το **παρανυφάκι** είναι το μικρό παιδί, αγόρι ή κορίτσι που πηγαίνει μαζί με τη νύφη στην εκκλησία κρατώντας την ουρά του νυφικού της. **♦ νύφη** 🎵 πα-ρα-νυ-φά-κι

παραξενιά [η] ουσιαστικό (παραξενιές) → παράξενος

παράξενος, παράξενη, παράξενο επίθετο (παράξενοι, παράξενες, παράξενα)

☑ Όταν κάποιος ή κάτι είναι **παράξενο**, δεν είναι συνηθισμένο και μας προκαλεί έκπληξη.

✍ **Η Αθηνά αγόρασε ένα παράξενο καπέλο με πολλά χρώματα.**

○ περίεργος, ασυνήθιστος

✓ Όταν κάποιος είναι **παράξενος**, είναι ανάποδος και είναι δύσκολο να τον καταλάβουμε. ○ περίεργος, ιδιότροπος **♦ Ο Νίκος**

παραξενεύτηκε που ο Κώστας δεν ήθελε να πάει για μπάλα. «**Τι παραξενιές είναι αυτές!**», σκέφτηκε. **Τι περίεργα πράγματα.**

🎵 πα-ρά-ξε-νος

παραπάνω επίρρημα

☑ «**Πρέπει ν' ανέβεις παραπάνω** στη σκάλα για να φτάσεις το βιβλίο από το τελευταίο ράφι της βιβλιοθήκης» είπε η κυρία Μαργαρίτα στην Αθηνά. Λίγο πιο πάνω.

● παρακάτω 🎵 πα-ρα-πά-νω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παραπατώ και **παραπατάω** ρήμα
(παραπάτησα, θα παραπατήσω)

☑ Όταν **παραπατάς**, μπερδεύεις τα βήματά σου. Συχνά **παραπατάει** κάποιος που είναι κουρασμένος ή μεθυσμένος. ○ **στραβοπατώ**
🎵 πα-ρα-πα-τώ

μάζεψε μπροστά στην πόρτα του κυρίου Μιχάλη.

✓ «Μαμά, συγγνώμη που σου έκρυψα πως θα πάω να παίξω μπάλα. Με **παρέσυρε** η Αθηνά» είπε ο Κώστας. Μ' έπεισε η Αθηνά να το κάνω.
🎵 πα-ρα-σύ-ρω

παραπέρα επίρρημα

☑ «Πηγαίνετε να παίξετε μπάλα **παραπέρα** μη χαλάσετε τα λουλούδια μου με τη μπάλα σας!» φώναξε ο κύριος Μιχάλης στα παιδιά. Λίγο πιο πέρα.
🎵 πα-ρα-πέ-ρα

παράσταση [η] ουσιαστικό

(παραστάσεις)
☑ Η **παράσταση** είναι ένα θεατρικό έργο που παρουσιάζει μία ομάδα ηθοποιών.
🎵 πα-ρά-στα-ση

παραπονιέμαι ρήμα

(παραπονέθηκα, θα παραπονεθώ)
→ παράπονο

παράπονο [το] ουσιαστικό (παράπονα)

☑ Όταν έχεις **παράπονο**, είσαι λυπημένος, γιατί κάτι που περιμένεις δεν έγινε ή γιατί οι άλλοι δε σου δίνουν σημασία.

✓ Όταν όμως κάνεις **παράπονα** σε κάποιον, του λες ότι έκανε κάτι που δεν έπρεπε ή δε σου άρεσε. Δηλαδή **παραπονιέσαι**.

✍ Ο κύριος Μιχάλης έκανε **παράπονα** στην κυρία Μαργαρίτα ότι τα παιδιά μπαίνουν στον κήπο του.

◇ Όλο **παραπονιέται**.

🎵 πα-ρά-πο-νο

παρατήρηση [η] ουσιαστικό

(παρατηρήσεις) → παρατηρώ

παρατηρώ ρήμα (παρατήρησα, θα παρατηρήσω)

☑ Όταν **παρατηρείς** κάτι, το κοιτάς με πολλή προσοχή.

✍ Η Αθηνά **παρατηρούσε** πώς ο κύριος Μιχάλης κάρφωνε τις σανίδες. Παρακολουθούσε.

Ο Κώστας **παρατήρησε** ότι κάτι είχε αλλάξει στη συμπεριφορά του κυρίου Μιχάλη. Το κατάλαβε.

✓ Όταν **παρατηρείς** κάποιον, του λες τι δεν κάνει σωστά. Του κάνεις **παρατήρηση**. ◇ **παρατήρηση**

🎵 πα-ρα-τη-ρώ

παρασέρνω και **παρασύρω**, **παρασύρομαι** ρήμα (παρέσυρα, θα παρασύρω)

☑ Όταν φυσάει δυνατός αέρας στη θάλασσα και **παρασέρνει** μία βάρκα στα βαθιά, την τραβάει με ορμή προς τα μέσα. ✍ Ο αέρας **παρέσυρε** όλα τα φύλλα που είχαν πέσει και τα

παρατώ και **παρατάω**, **παρατιέμαι** ρήμα
(παράτησα, θα παρατήσω)

☑ Όταν **παρατάς** κάτι, το αφήνεις

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

εκεί που είναι χωρίς να ενδιαφέρεσαι γι' αυτό. Το αφήνεις **παρατημένο**.

✍ Ο Κώστας **πάρτησε** τα παιχνίδια του στο σαλόνι και πήγε να παίξει μπάλα.

✓ «Δεν πρέπει να τα **παρατάμε** με την πρώτη δυσκολία!» είπε η δασκάλα στην Αθηνά. Να εγκαταλείπουμε τις προσπάθειές μας. 🎵 πα-ρα-τώ

παραφυλάω ρήμα (παραφύλαξα, θα παραφυλάξω)

✓ Στην ταινία που έβλεπε η θεία Κατερίνα οι αστυνομικοί **παραφύλαξαν** πίσω από την πόρτα κι έπιασαν τους κλέφτες. Ήταν κρυμμένοι και περίμεναν τους κλέφτες. ○ παραμονεύω
🎵 πα-ρα-φυ-λά-ω

παραχωρώ, παραχωρούμαι ρήμα (παραχώρησα, θα παραχωρήσω)

✓ Όταν **παραχωρείς** κάτι που έχεις σε κάποιον, του επιτρέπεις να το χρησιμοποιήσει. *✍* Η Ελένη **παραχώρησε** τη θέση της στο λεωφορείο σ' έναν παππού.
○ προσφέρω, δίνω
◇ **παραχώρηση** 🎵 πα-ρα-χω-ρώ

παρδαλός, παρδαλή, παρδαλό επίθετο (παρδαλοί, παρδαλές, παρδαλά)

✓ Όταν κάτι είναι **παρδαλό**, έχει πολλά κι έντονα χρώματα.
✍ Ο κλόουν φοράει **παρδαλά** ρούχα.
● μονόχρωμος 🎵 παρ-δα-λός

παρέα [η] ουσιαστικό (παρέες)

✓ Η **παρέα** μας είναι οι φίλοι μας. Μ' εκείνους παίζουμε. Μ' εκείνους κάνουμε **παρέα**. ○ συντροφιά
🎵 πα-ρέ-α

παρέλαση [η] ουσιαστικό (παρελάσεις)

✓ Στην Ελλάδα κάνουμε **παρέλαση** για να γιορτάσουμε την εθνική γιορτή της 28ης Οκτωβρίου 1940 και της 25ης Μαρτίου 1821.
🎵 πα-ρέ-λα-ση

παρελθόν [το] ουσιαστικό

✓ Το **παρελθόν** είναι ο χρόνος που έχει περάσει μέχρι τώρα.
✓ Ό,τι έγινε χθες είναι **παρελθόν**.
● παρόν, μέλλον 🎵 πα-ρελ-θόν

παρεξήγηση [η] ουσιαστικό

(παρεξηγήσεις) → παρεξηγώ

παρεξηγώ, παρεξηγούμαι ρήμα (παρεξήγησα, θα παρεξηγήσω)

✓ Όταν **παρεξηγείς**, προσβάλλεσαι από τη συμπεριφορά κάποιου. *✍* Ο Κώστας **παρεξηγήθηκε**, όταν ο Νίκος τον κορόιδεψε που δεν έβαλε γκολ στο χθεσινό αγώνα. ◇ *Μεταξύ των παιδιών έγινε **παρεξήγηση** αλλά τώρα παίζουν πάλι μαζί.*
🎵 πα-ρε-ξη-γώ

παρηγοριά [η] ουσιαστικό

(παρηγορίες) → παρηγορώ

παρηγορώ, παρηγοριέμαι ρήμα (παρηγόρησα, θα παρηγορήσω)

✓ Όταν **παρηγορείς** κάποιον που είναι λυπημένος, του μιλάς και προσπαθείς να τον κάνεις να αισθανθεί καλύτερα. ◇ Η Αθηνά

έλεγε ανέκδοτα στον άρρωστο αδερφό της για **παρηγοριά** μέχρι να γίνει καλά. 🎵 πα-ρη-γο-ρώ

παρκάρισμα [το] ουσιαστικό (παρκάρια) → παρκάρω

παρκάρω ρήμα (πάρκαρισα, θα παρκάρω)
 ✔ Όταν ο πατέρας ή η μητέρα σου **παρκάρει** το αυτοκίνητο, το αφήνει κάπου όσο χρόνο δεν το χρησιμοποιεί. **♦** Όταν πηγαίνουμε για ψώνια στο σούπερ μάρκετ, αφήνουμε το αυτοκίνητο στο υπόγειο **πάρκιγκ** που υπάρχει για τους πελάτες. **○** γκαράζ Το **παρκάρισμα** δεν είναι πάντα εύκολο, γιατί ο χώρος είναι στενός. Έξω όμως είναι πιο δύσκολο να βρεις **πάρκιγκ**.
 🎵 παρ-κά-ρω

πάρκιγκ και **πάρκιν** [το] ουσιαστικό → παρκάρω

πάρκο [το] ουσιαστικό (πάρκα)
 ✔ Το **πάρκο** είναι ένα μεγάλο κομμάτι γης με δέντρα, φυτά και χώρους για παιχνίδι. Εκεί μπορείς να κάνεις περίπατο και να παίξεις με τους φίλους σου. 🎵 πάρ-κο

παρμπρίζ [το] ουσιαστικό
 ✔ Το **παρμπρίζ** του αυτοκινήτου είναι το μπροστινό τζάμι του.
 🎵 παρ-μπρίζ
 -Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

παροιμία [η] ουσιαστικό (παροιμίες)

✔ Η **παροιμία** είναι μία αλήθεια βγαλμένη από την πείρα της ζωής του λαού. Να μία **παροιμία**: «Όποιος βιάζεται, σκοντάφτει».
 Τι θέλει να πει; 🎵 πα-ροι-μί-α

παρόν [το] ουσιαστικό

✔ Το **παρόν** είναι ο χρόνος που κυλάει τώρα. ● παρελθόν, μέλλον
♦ παρουσία, παρών 🎵 πα-ρόν

παρουσία [η] ουσιαστικό (παρουσίες)

✔ Ο δάσκαλος ελέγχει κάθε μέρα τις **παρουσίες** των μαθητών στην τάξη για να ξέρει ποιος λείπει. Ελέγχει στον κατάλογο αν βρίσκονται όλοι οι μαθητές στην τάξη. ● απουσία
♦ Ο Κώστας είναι παρών κάθε μέρα στο μάθημα. **Δε λείπει ποτέ.**
 🎵 πα-ρου-σί-α

παρουσιάζω, παρουσιάζομαι ρήμα (παρουσίασα, θα παρουσιάσω)

✔ Όταν **παρουσιάζεις** κάτι, δείχνεις κάτι σε κάποιον άλλον.
 ✎ Ο υπάλληλος **παρουσίασε** στον κύριο Γιάννη τα καινούρια αυτοκίνητα που υπήρχαν στο κατάστημα.
 ✓ Η Ροζαλία **παρουσιάστηκε** ξαφνικά μπροστά στην Αθηνά κι εκείνη τρόμαξε. Εμφανίστηκε.
○ φαινόμενα **♦ Οι παρουσιαστές** παρουσιάζουν τα προγράμματα της τηλεόρασης. **παρουσίαση**
 🎵 πα-ρου-σι-ά-ζω

παρουσιαστής [ο], παρουσιάστρια [η] ουσιαστικό (παρουσιαστές, παρουσιάστριες) → παρουσιάζω

Πες μερικές παροιμίες που ξέρεις.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πάρτι [το] ουσιαστικό

☑ **Πάρτι** κάνεις, όταν έχεις τη γιορτή ή τα γενέθλιά σου.

Τότε έρχονται οι φίλοι σου και διασκεδάζετε μαζί τραγουδώντας και χορεύοντας.

🎵 πάρ-τι 🖋️ 'το πάρτι'

-Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

παρών, παρούσα, παρόν επίθετο

(παρόντες, παρούσες, παρόντα)

→ παρουσία

πασαλείφω, παραλείφομαι ρήμα

(πασάλειψα, θα πασαλείψω)

☑ Ο Κώστας είχε **πασαλείψει** τη μπλούζα του με σοκολάτα. Την είχε δηλαδή λερώσει εδώ κι εκεί.

📖 **πασάλειμμα** 🎵 πα-σα-λεί-φω

πασπαλίζω ρήμα (πασπάλισα, θα πασπαλίσω)

☑ Όταν **πασπαλίζεις** κάτι, το σκεπάζεις με λεπτή σκόνη.

🖋️ Η κυρία Μαργαρίτα **πασπάλισε** το γλυκό με ζάχαρη άχνη.

📖 **πασπάλισμα** 🎵 πα-σπα-λί-ζω

πάστα [η] ουσιαστικό (πάστες)

☑ Η **πάστα** είναι ένα κομμάτι γλυκό με κρέμα και διάφορες γεύσεις που το αγοράζουμε από το ζαχαροπλαστείο. 🎵 πά-στα

Πάσχα [το] ουσιαστικό

☑ Το **Πάσχα** οι χριστιανοί γιορτάζουν την Ανάσταση του Χριστού.

🖋️ Κάθε **Πάσχα** η οικογένεια του Κώστα πηγαίνει στο χωριό του θείου Αλέκου. Εκεί βάζουν κόκκινα αυγά και ψήνουν αρνί στη σούβλα.

🎵 Πά-σχα

πασχαλίτσα [η] ουσιαστικό

(πασχαλίτσες)

☑ Η **πασχαλίτσα** είναι ένα μικρό κόκκινο έντομο με μαύρα πόδια και μαύρες **βούλες** πάνω στα φτερά της.

🎵 πα-σχα-λί-τσα 🖋️ 'τα έντομα'

πατάκι [το] ουσιαστικό (πατάκια)

☑ Το **πατάκι** είναι ένα μικρό χαλί μπροστά στην πόρτα του σπιτιού μας για να σκουπίζουμε τα παπούτσια πριν μπούμε μέσα.

🎵 πα-τά-κι

πατάρι [το] ουσιαστικό (πατάρια)

☑ Κάθε σπίτι έχει ένα **πατάρι**. Είναι μία μικρή αποθήκη που μοιάζει με ντουλάπι και βρίσκεται πάνω από το μπάνιο. 🎵 πα-τά-ρι

πατάτα [η] ουσιαστικό (πατάτες)

☑ Η **πατάτα** είναι ένας στρογγυλός καρπός που φυτρώνει κάτω από τη γη. Η φλούδα της έχει ανοιχτό καφέ χρώμα και όταν την καθαρίσεις, από μέσα είναι κίτρινη. 🖋️ *Στα παιδιά αρέσουν πολύ οι **τηγανητές πατάτες**.*

📖 *Η Αθηνά τρώει **πατατάκια**, όταν πηγαίνει στο σινεμά. Είναι τηγανισμένες και τραγανές φέτες πατάτας.* ○ τοιπς

🎵 πα-τά-τα
🖋️ 'το πάρτι'

πατατάκι [το] ουσιαστικό (πατατάκια)

→ πατάτα

πατέρας [ο] ουσιαστικό (πατέρες)

→ μπαμπάς

α
β
γ
δ
ε
ς
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πατερίτσα [η] ουσιαστικό (πατερίτσες)

☑ Η **πατερίτσα** είναι ένα ειδικό μπαστούνι που χρησιμοποιούν για να στηρίζονται και να περπατούν όσοι έχουν χτυπήσει άσχημα το πόδι τους.
🎵 πα-τε-ρί-τσα

✓ Τα **πατίνια** είναι ειδικά παπούτσια με ρόδες για να τρέχουμε. 🎵 πα-τί-νι

πάτος [ο] ουσιαστικό (πάτοι)

☑ Ο **πάτος** της θάλασσας είναι το πιο χαμηλό σημείο της. ○ βυθός
✓ Ο **πάτος** των παπουτσιών είναι το κάτω μέρος τους. ○ σόλα
◇ Όταν κολυμπάει, ο Κώστας δεν πηγαίνει στα βαθιά, γιατί εκεί δεν **πατώνει**. 🎵 πά-τος

πατημασιά [η] ουσιαστικό (πατημασιές)

☑ Η **πατημασιά** είναι το σημάδι των παπουτσιών που αφήνουμε στο χώμα, όταν περπατάμε.
🎵 πα-τη-μα-σιά

πατινάζ [το] ουσιαστικό

☑ Το **πατινάζ** είναι ένα άθλημα. Ο αθλητής που κάνει **πατινάζ** τρέχει και κάνει ασκήσεις πάνω στον πάγο φορώντας ειδικά παγοπέδιλα.
🎵 πα-τι-νάζ

-Ξένη λέξη.

Δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

πατούσα [η] ουσιαστικό (πατούσες)

☑ Η **πατούσα** είναι το κάτω μέρος του ποδιού μας. Με την **πατούσα** ακουμπάς στο πάτωμα, όταν περπατάς.
🎵 πα-τού-σα

πατρίδα [η] ουσιαστικό (πατρίδες)

☑ Η Ελλάδα είναι η **πατρίδα** μας, η χώρα που γεννηθήκαμε και ζούμε.
🎵 πα-τρί-δα

πατώ και **πατάω**, **πατιέμαι** ρήμα (πάτησα, θα πατήσω)

☑ Όταν **πατάς** κάτι, το πιέζεις με το πόδι σου. ✍️ Η Αθηνά **πάτησε** τα υγρά φύλλα στο δρόμο, γλίστρησε κι έπεσε.

✓ Όταν **πατάς** το κουμπί του ασανσέρ, το πιέζεις με το χέρι σου.
✓ Όταν ένα αυτοκίνητο **πατάει**

κάποιον, πέφτει πάνω του και τον τραυματίζει. 🎵 πα-τώ

πάτωμα [το] ουσιαστικό (πατώματα)
 ✔️ Πάνω στο **πάτωμα** του σπιτιού μας περπατάμε.
 🎵 πά-τω-μα ✍️ 'το σπίτι'

πατώνω ρήμα (πάωσα, θα πατώσω)
 → πάτος

παύω ρήμα (έπαψα, θα πάψω)
 ✔️ Όταν **παύεις** κάτι, σταματάς να το κάνεις. ✍️ «Σας παρακαλώ να **πάψετε** να μιλάτε μεταξύ σας» είπε η δασκάλα. ✨ «Ας κάνουμε μία **παύση** για φαγητό και μετά συνεχίζουμε πάλι!» είπε ο κύριος Γιάννης στους συνεργάτες του. Ένα διάλειμμα.
 🎵 παύ-ω

παχαίνω ρήμα (πάχυνα, θα παχύνω)
 → παχύς

πάχος [το] ουσιαστικό (πάχη)
 → παχύς

παχουλός, παχουλή, παχουλό επίθετο (παχουλοί, παχουλές, παχουλά) → παχύς

παχύς, παχιά, παχύ επίθετο (παχιοί, παχιές, παχιά)
 ✔️ Ένας **παχύς** άνθρωπος έχει πολύ περισσότερο βάρος απ' ό,τι θα έπρεπε να έχει ανάλογα με την ηλικία και το ύψος του. ❌ χοντρός
 ● αδύνατος ✨ *Ο θεός Αλέκος είναι παχουλός αλλά δε θέλει να κάνει δίαιτα. Μ' αυτό το πάχος θα έχει μεγάλο πρόβλημα υγείας. Δε βλέπει ότι έχει παχύνει πολύ τελευταία;* ❌ χοντραίνω
 ● αδυνατίζω 🎵 πα-χύς

πεδιάδα [η] ουσιαστικό (πεδιάδες)
 ✔️ Η **πεδιάδα** είναι ένα μεγάλο κομμάτι γης που δεν έχει βουνά, κι εκεί οι γεωργοί μπορούν να καλλιεργούν δέντρα και φυτά.
 ✍️ *Η πεδιάδα της Θεσσαλίας είναι η πιο μεγάλη πεδιάδα στην Ελλάδα.*
 ❌ κάμπος 🎵 πε-δι-ά-δα

πέδιλο [το] ουσιαστικό (πέδιλα)
 ✔️ Το **πέδιλο** είναι ένα είδος παπουτσιού που έχει ανοίγματα γύρω γύρω και το φοράμε το καλοκαίρι.
 ✓ **Πέδιλα** λέμε και τα παπούτσια που φοράμε για να κάνουμε διάφορα αθλήματα, όπως σκι και παγοδρομία.
 🎵 πέ-δι-λο

πεζοδρόμιο [το] ουσιαστικό (πεζοδρόμια) → πεζός

πεζόδρομος [ο] ουσιαστικό (πεζόδρομοι) → πεζός

πεζός, πεζή, πεζό επίθετο (πεζοί, πεζές, πεζά)
 ✔️ **Πεζό** λέμε τον άνθρωπο που περπατάει, που πηγαίνει κάπου με τα πόδια κι όχι με το αυτοκίνητο.
 ✨ (σαν ουσιαστικό) **Οι πεζοί** περπατούν πάνω στα **πεζοδρόμια** για να μην κινδυνεύουν από τα αυτοκίνητα. Στους **πεζόδρομους** δεν επιτρέπεται να περνούν αυτοκίνητα.
 🎵 πε-ζός ✍️ 'η πόλη'

πεθαίνω ρήμα (πέθανα, θα πεθάνω)
 ✔️ Όταν κάποιος **πεθαίνει**, δε ζει πια.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

✍ Πολλά ζώα **πεθαίνουν**, όταν ένα δάσος πιάσει φωτιά. ● ζω
 ◆ Οι πυροσβέστες έσωσαν αρκετά από τα ζώα του δάσους που κινδύνευαν. Βρήκαν όμως και πολλά **πεθαμένα**. 🎵 πε-θαί-νω

πεθαμένος, πεθαμένη, πεθαμένο
 μετοχή (πεθαμένοι, πεθαμένες, πεθαμένα)
 → πεθαίνω

πεθερός [ο], **πεθερά** [η] ουσιαστικό
 (πεθεροί, πεθερές)
 ✓ Η κυρία Μαργαρίτα καλεί συχνά την **πεθερά** και τον **πεθερό** της για φαγητό στο σπίτι. Δηλαδή τη μητέρα και τον πατέρα του κυρίου Γιάννη, του άντρα της. 🎵 πε-θε-ρός
 - Ο πεθερός και η πεθερά μαζί λέγονται και **πεθερικά**.

πείθω ρήμα (έπεισα, θα πείσω)
 ✓ Όταν **πείθεις** κάποιον, τον κάνεις να δεχτεί την γνώμη σου.
✍ Ο Κώστας ήθελε να δουν τηλεόραση με την Αθηνά κι εκείνη τον **έπεισε** να παίξουν κρυφτό. 🎵 πεί-θω

πείνα [η] ουσιαστικό → πεινώ

πεινασμένος, πεινασμένη,
 πεινασμένο μετοχή (πεινασμένοι,
 πεινασμένες, πεινασμένα) → πεινώ

πεινώ και **πεινάω** ρήμα (πεινάσα, θα πεινάσω)
 ✓ Όταν **πεινάς**, θέλεις να φας κάτι.
 ◆ Ο Κώστας κι η Αθηνά είχαν μεγάλη **πείνα**, γιατί δεν είχαν φάει τίποτα από το πρωί. Ήταν τόσο **πεινασμένοι**, που μόλις γύρισαν στο σπίτι έφαγαν αμέσως.
 🎵 πει-νώ *✍* 'πώς νιώθω'

πείρα [η] ουσιαστικό
 ✓ Όταν έχεις **πείρα**, ξέρεις να κάνεις κάτι πολύ καλά, χωρίς λάθη.
✍ Η κυρία Μαργαρίτα έχει μεγάλη **πείρα** στο μαγείρεμα και κάνει νόστιμα φαγητά. ● απειρία
 🎵 πεί-ρα
 - Η λέξη **δεν έχει πληθυντικό αριθμό**.

πειράζω ρήμα (πειράξα, θα πειράξω)
 ✓ «**Με πειράξε** η συμπεριφορά του κυρίου Μιχάλη! Μα να μου πει να μην ξαναπατήσω στον κήπο του!» είπε η Αθηνά στενοχωρημένη. Μ' ενόχλησε.
 ✓ Ο Νίκος όλο **πειράζει** την Αθηνά κι εκείνη θυμώνει! Της κάνει αστεία χωρίς να θέλει να την προσβάλλει.
 ✓ «Αθηνά σταμάτα να **πειράζεις** τα μαλλιά μου» είπε η κυρία Μαργαρίτα. Σταμάτα να τα πιάνεις.
 ✓ Λέμε «δεν **πειράζει**», όταν κάποιος μας ζητάει συγγνώμη και θέλουμε να δείξουμε ότι δεν έγινε κάτι κακό.
 ◆ Ο Νίκος είναι μεγάλο **πειραχτήρι**. Τα **πειράγματά** του ενοχλούν πολύ την Αθηνά. Αυτή τη φορά όμως **πειράχτηκε** πολύ!
 🎵 πει-ρά-ζω

πείραμα [το] ουσιαστικό (πειράματα)
 ✓ Η δασκάλα έκανε ένα **πείραμα**: έβρασε νερό σε μία κατσαρόλα για να δείξει στα παιδιά πώς γίνεται ο ατμός.
 ◆ Όταν κάνεις πειράματα, **πειραματίζεσαι**. Στην ιατρική χρησιμοποιούν ζώα για τα πειράματα, τα **πειραματόζωα**.
 🎵 πεί-ρα-μα

πειραματίζομαι ρήμα
 (πειραματίστηκα, θα πειραματιστώ)
 → πείραμα

πειραματόζωο [το] ουσιαστικό (πειραματόζωα) → πείραμα

πειρατής [ο] ουσιαστικό (πειρατές)

☑ Τα παλιά τα χρόνια υπήρχαν **πειρατές** που ταξίδευαν στις θάλασσες και λήστευαν τα πλοία.
 🎵 πει-ρα-τής 🖋️ 'τα παραμύθια'

πειραχτήρι [το] ουσιαστικό (πειραχτήρια) → πειράζω

πείσμα [το] ουσιαστικό (πείσματα)

☑ Έχεις **πείσμα**, όταν προσπαθείς πολύ να κάνεις κάτι και κανείς και τίποτα δεν μπορεί να σε σταματήσει.
 🖋️ *Η ομάδα του Κώστα κατάφερε να νικήσει, επειδή όλοι οι παίκτες είχαν πολύ μεγάλο πείσμα.* **♦** *Οι παίκτες πείσμωνσαν, όταν είδαν ότι ο διαιτητής βοηθούσε την άλλη ομάδα κι έτσι έβαλαν τα δυνατά τους. Οι παίκτες ήταν πολύ πεισματάρηδες.*
 🎵 πεί-σμα

πεισματάρης, πεισματάρα, πεισματάρικο επίθετο (πεισματάρηδες, πεισματάρες, πεισματάρικα) → πείσμα

πεισμώνω ρήμα (πείσμωσα, θα πεισμώνω) → πείσμα

πέλαγος [το] ουσιαστικό (πελάγη/πέλαγα)

☑ Το **πέλαγος** είναι η ανοιχτή θάλασσα, μακριά από την ακτή.
 ✓ *Η Αθηνά πλέει σε πελάγη ευτυχίας από τότε που βρέθηκε η Ροζαλία.* Είναι πολύ ευτυχισμένη.
 🎵 πέ-λα-γος

πελαργός [ο] ουσιαστικό (πελαργοί)

☑ Ο **πελαργός** είναι ένα μεγάλο

πουλί με ψηλά πόδια και μεγάλο ράμφος. Χτίζει τη φωλιά του ψηλά στα καμπαναριά ή σε κολόνες.
 🎵 πε-λαρ-γός 🖋️ 'τα ζώα'

πελάτης [ο], **πελάτισσα** [η] ουσιαστικό (πελάτες, πελάτισσες)

☑ Όταν αγοράζεις κάτι από ένα κατάστημα, γίνεσαι **πελάτης** του καταστήματος.
♦ *Η πελατεία ενός μαγαζιού είναι όλοι οι πελάτες του μαζί.*
 🎵 πε-λά-της

πελώριος, πελώρια, πελώριο επίθετο (πελώριοι, πελώριες, πελώρια)

☑ Στη θάλασσα τα κύματα ήταν **πελώρια**. Τα κύματα ήταν πάρα πολύ μεγάλα. **○** τεράστιος
 🎵 πε-λώ-ρι-ος

πένθος [το] ουσιαστικό (πένθη)

☑ Όταν πεθάνει κάποιος συγγενής ή κάποιος φίλος μας, έχουμε **πένθος**. Είμαστε πολύ λυπημένοι. **Πενθούμε**.
○ λύπη **●** χαρά **♦** **πενθώ**
 🎵 πέν-θος

πεντάλ [το] ουσιαστικό

☑ Πατάμε τα πόδια μας πάνω στα **πεντάλ** για να μπορέσουμε να κάνουμε ποδήλατο.
 🎵 πε-ντάλ

-Λέμε και πεντάλι και πετάλι.
-Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

Πότε λέμε ότι κάποιος είναι πεντακάθαρος;

Πότε λέμε ότι ένα φαγητό είναι πεντανόστιμο;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πεντάμορφος, πεντάμορφη, πεντάμορφο επίθετο (πεντάμορφοι, πεντάμορφες, πεντάμορφα)

☑ **Πεντάμορφο** λέμε κάποιον που είναι πάρα πολύ όμορφος.

○ πανέμορφος

🎵 πε-ντά-μορ-φος

Πεπόνι [το] ουσιαστικό (πεπόνια)

☑ Το **πεπόνι** είναι ένα καλοκαιρινό φρούτο με κίτρινο χρώμα και στρογγυλό ή μακρουλό σχήμα που έχει μέσα του πολλά σπόρια. Είναι μικρότερο από το καρπούζι.

🎵 πε-πό-νι

πέρα επίρρημα

☑ Στο ποδόσφαιρο όταν η μπάλα περνάει **πέρα** από την άσπρη γραμμή, τότε το παιχνίδι σταματάει. Όταν περνάει μετά το σημείο αυτό.

🎵 πέ-ρα

περασμένος, περασμένη, περασμένο

μετοχή (περασμένοι, περασμένες, περασμένα) → περνώ

περηφάνια [η] ουσιαστικό

→ περήφανος

περήφανος, περήφανη, περήφανο

επίθετο (περήφανοι, περήφανες, περήφανα)

☑ Όταν κάποιος είναι **περήφανος**, χαίρεται και αισθάνεται πολύ **ικανοποιημένος** από τον εαυτό του για ό,τι κατάφερε να κάνει.

🖋️ *Η Αθηνά ήταν πολύ **περήφανη**, γιατί ήταν η μόνη που πήρε άριστα.*

🔹 *Η Αθηνά αισθάνθηκε μεγάλη*

περηφάνια. 🎵 πε-ρή-φα-νος

-Λέμε και υπερήφανος και υπερηφάνεια.

περιβάλλον [το] ουσιαστικό

(περιβάλλοντα)

☑ Το **περιβάλλον** είναι η στεριά, η θάλασσα, ο αέρας, τα φυτά και τα ζώα που υπάρχουν πάνω στη γη.

✓ «Είσαι πολύ τυχερή, Αθηνά, που στο οικογενειακό σου **περιβάλλον** έχεις μία ζωγράφο, τη θεία σου» είπε η Ελένη. Ανάμεσα στους ανθρώπους της οικογένειάς σου.

🎵 πε-ρι-βάλ-λον

περιβόλι [το] ουσιαστικό (περιβόλια)

☑ Το **περιβόλι** είναι ένα μικρό χωράφι που μέσα σ' αυτό καλλιεργούμε λαχανικά ή δέντρα όπως ντοματιές και κερασιές.

○ κήπος 🎵 πε-ρι-βό-λι

περιγράψω ρήμα (περιέγραφα, θα περιγράψω)

☑ Όταν **περιγράφεις** κάτι, προσπαθείς να πεις πώς ακριβώς είναι. 🖋️ *Η δασκάλα ζήτησε από τον Ίγκλι να **περιγράψει** την πόλη που γεννήθηκε.* 🔹 *Η **περιγραφή** ήταν τόσο καλή που ήταν σαν να ήμασταν εκεί.*

🎵 πε-ρι-γρ-ά-φω

περίεργεια [η] ουσιαστικό

→ περίεργος

περίεργος, περίεργη, περίεργο επίθετο

(περίεργοι, περίεργες, περίεργα)

☑ **Περίεργο** λέμε κάποιον που θέλει να μαθαίνει τα πάντα.

🖋️ *-Γιατί, μαμά, ο κύριος Μιχάλης έχει τόσες μέρες κλειστά τα παράθυρά του;*

*-Μην είσαι **περίεργος**, Κώστα. Δεν είναι κάτι που σ' ενδιαφέρει.*

● αδιάφορος

✓ «**Περίεργα** πράγματα συμβαίνουν

στην αυλή του κυρίου Μιχάλη» σκέφτηκε η Αθηνά, όταν τον είδε να καρφώνει σανίδες. Παράξενα πράγματα. ● συνηθισμένος

◆ Ο Κώστας είχε μεγάλη **περιέργεια** και ρωτούσε να μάθει για τον κύριο Μιχάλη. ♪ πε-ρί-ερ-γος

περιεχόμενο [το] ουσιαστικό (περιεχόμενα) → περιέχω

περιέχω ρήμα (περιείχα, θα περιέχω)

✔ Ο φάκελος που έφερε ο ταχυδρόμος **περιέχει** ένα γράμμα για τον κύριο Γιάννη. Έχει μέσα του ένα γράμμα.

◆ «Το **περιεχόμενο** του φακέλου είναι για τον πατέρα σας» είπε η κυρία Μαργαρίτα και κράτησε το φάκελο για να του τον δώσει το απόγευμα.

♪ πε-ρι-έ-χω

περιθώριο [το] ουσιαστικό (περιθώρια)

✔ **Περιθώριο** υπάρχει στις άκρες κάθε σελίδας τετραδίου. Εκεί δε γράφουμε τίποτα.

✓ «Έχεις μία μέρα **περιθώριο** να αποφασίσεις αν θα έρθεις μαζί μας αύριο για μπάλα» είπε ο Κώστας στο Νίκο. Δηλαδή ο Κώστας θα περιμένει μόνο μία μέρα την απόφαση του Νίκου.

♪ πε-ρι-θώ-ρι-ο

περικυκλώνω, περικυκλώνομαι ρήμα (περικύκλωσα, θα περικυκλώσω)

✔ Όταν **περικυκλώνεις** κάτι, κάνεις έναν κύκλο γύρω του. ✎ Οι μαθητές **περικύκλωσαν** τους παίκτες της αγαπημένης τους ομάδας για να τους ζητήσουν αυτόγραφα. Μαζεύτηκαν γύρω τους.

♪ πε-ρι-κυ-κλώ-νω

περιμένω ρήμα (περίμενα, θα περιμένω)

✔ Όταν **περιμένεις** κάποιον ή κάτι, μένεις στο ίδιο σημείο ή στον ίδιο χώρο, μέχρι να έρθει ή να συμβεί.

✎ Ο Κώστας και η Αθηνά **περιμένουν** τον κύριο Γιάννη να έρθει να τους πάρει από το σχολείο.

✓ Η Αλίκη **περιμένει** να τα πάει καλύτερα φέτος στις εξετάσεις. Ελπίζει να τα πάει καλύτερα.

♪ πε-ρι-μέ-νω

περιοδικό [το] ουσιαστικό (περιοδικά)

✔ Τα **περιοδικά** έχουν άρθρα με διάφορα θέματα, ιστορίες, εικόνες και άλλες πληροφορίες.

Τα διαβάζουμε για να περνάμε ευχάριστα το χρόνο μας αλλά και να μαθαίνουμε διάφορα πράγματα.

♪ πε-ρι-ο-δι-κό

περίοδος [η] ουσιαστικό (περίοδοι)

✔ Μία **περίοδος** είναι οι μέρες ή οι μήνες ή τα χρόνια που διαρκεί κάτι.

✎ Η **περίοδος των χριστουγεννιάτικων διακοπών για τα σχολεία κρατάει δεκαπέντε ημέρες.**

♪ πε-ρί-ο-δος

περιορίζω, περιορίζομαι ρήμα

(περιορίσα, θα περιορίσω)

✔ Όταν **περιορίζεις** κάποιον, του βάζεις όρια και δεν τον αφήνεις να ξεφύγει. ✎ Η δασκάλα **περίορισε** τα παιδιά που έπαιζαν μπάλα σ' ένα μέρος της αυλής για να μην ενοχλούν τους υπόλοιπους μαθητές. Ο **περιορισμός** αυτός δεν άρεσε στα παιδιά.

✓ Η θεία Έλλη **περίορισε** το

φαγητό, γιατί θέλει να αδυνατίσει. Το ελάττωσε. **◇ περιορισμός**
 ♪ πε-ρι-ο-ρί-ζω

περιοχή [η] ουσιαστικό (περιοχές)
 ☑ Ο Ήγκλι προτιμάει να πηγαίνει διακοπές σε **περιοχές** κοντά στη θάλασσα. ○ μέρος ♪ πε-ρι-ο-χή

περίπατος [ο] ουσιαστικό (περίπατοι)
 ☑ Όταν πας **περίπατο**, κάνεις μία μικρή βόλτα περπατώντας.
 ✓ Όταν λέμε ότι κάτι πάει **περίπατο**, εννοούμε ότι χάθηκε εντελώς, ότι καταστράφηκε τελείως.
 ♪ πε-ρί-πα-τος

περιπέτεια [η] ουσιαστικό (περιπέτειες)
 ☑ Οι **περιπέτειες** είναι οι δυσκολίες που περνάς για να καταφέρεις κάτι. Μπορεί να σε βάζουν σε κίνδυνο, αλλά σου μαθαίνουν και πολλά ενδιαφέροντα πράγματα για τη ζωή και τον εαυτό σου.
 ✓ Η **περιπέτεια** της Κοκκίνοσκουφίτσα της δίδαξε ότι πρέπει ν' ακούει τις συμβουλές της μητέρας της. ♪ πε-ρι-πέ-τει-α

περιπλάνηση [η] ουσιαστικό (περιπλανήσεις) → περιπλανιέμαι

περιπλανιέμαι ρήμα (περιπλανήθηκα, θα περιπλανηθώ)
 ☑ Όταν **περιπλανιέσαι** σε κάποιο μέρος, γυρίζεις εδώ και εκεί χωρίς συγκεκριμένο σκοπό.
 ✎ Η Κοκκίνοσκουφίτσα **περιπλανήθηκε** αρκετά μέσα στο δάσος μέχρι να φτάσει στο σπίτι της γιαγιάς της.
 ○ περιφέρομαι, τριγυρίζω

◇ περιπλάνηση
 ♪ πε-ρι-πλα-νιέ-μαι

περιποιοίμαι ρήμα (περιποιήθηκα, θα περιποιηθώ)
 ☑ Όταν **περιποιείς** κάποιον, τον φροντίζεις μ' ενδιαφέρον και προσοχή. ○ φροντίζω
 ◇ Η Αθηνά έχει αναλάβει την **περιποίηση** της Ροζαλίας. Την ταΐζει καθημερινά και της δείχνει την αγάπη της. **Περιποιημένα** μαλλιά είναι αυτά που τα έχουμε χτενίσει με προσοχή
 ♪ πε-ρι-ποι-ού-μαι

περιπτεράς [ο], **περιπτερού** [η] ουσιαστικό (περιπτεράδες, περιπτερούδες)
 → περίπτερο

περίπτερο [το] ουσιαστικό (περίπτερα)
 ☑ Τα **περίπτερα** είναι μικρά καταστήματα στα πεζοδρόμια και στις πλατείες που πουλούν περιοδικά, εφημερίδες και διάφορα άλλα μικροαντικείμενα.
 ◇ Ο **περιπτεράς** δουλεύει σε **περίπτερο**.
 ♪ πε-ρί-πτε-ρο

περισσεύω ρήμα (περίσεψα, θα περισσέψω)
 ☑ Όταν σου **περισσεύει** κάτι, έχεις χρησιμοποιήσει όσο χρειάζεσαι κι έχεις κι άλλο ακόμη. ✎ Ο Κώστας βάζει στον κουμπαρά του τα χρήματα που του **περισσεύουν** από το χαρτζιλίκι του. ♪ πε-ρι-σεύ-ω

περισσότερος, περισσότερη, περισσότερο επίθετο (περισσότεροι, περισσότερες, περισσότερα)

☑ Ένα μπουκάλι χωράει **περισσότερο** νερό από ένα ποτήρι. Πιο πολύ νερό. ● λιγότερος
🎵 πε-ρι-σ-ό-τε-ρος

περιστέρι [το] ουσιαστικό (περιστέρια)

☑ Το **περιστέρι** είναι ένα άσπρο πουλί που ζει στις πόλεις. ✎ *Λέμε ότι το **περιστέρι** είναι το σύμβολο της ειρήνης.* 🎵 πε-ρι-στέ-ρι

περιτύλιγμα [το] ουσιαστικό (περιτυλίγματα)

☑ Ο κύριος Γιάννης τύλιξε το δώρο του θείου Τάκη σ' ένα πολύ όμορφο χαρτί. «Τι ωραίο **περιτύλιγμα!**» είπε ο θείος Τάκης, όταν είδε το δώρο του.
🎵 πε-ρι-τύ-λιγ-μα

περιφέρεια [η] ουσιαστικό (περιφέρειες)

☑ Η **περιφέρεια** είναι η γραμμή που υπάρχει γύρω γύρω σ' έναν κύκλο. 🎵 πε-ρι-φέ-ρει-α

περίφημος, περίφημη, περίφημο επίθετο (περίφημοι, περίφημες, περίφημα)

☑ **Περίφημο** λέμε κάποιον, όταν έχει μεγάλη φήμη και είναι γνωστός παντού. ✎ *Η θεία Κατερίνα είναι μία **περίφημη** ζωγράφος, πολύ γνωστή στην Αθήνα.* ○ ξακουστός ● άγνωστος
✓ Λέμε ότι κάτι είναι **περίφημο**, όταν

είναι πολύ ωραίο. ○ καταπληκτικός
🎵 πε-ρί-φη-μος

περιφράζω ρήμα

(περίφραξα/περιέφραξα, θα περιφράξω)

☑ Όταν **περιφράζεις** κάτι, βάζεις σύρμα γύρω γύρω για να το προστατεύσεις. ✎ *Οι εργάτες του δήμου **περίφραξαν** την παιδική χαρά για να μην μπαίνουν μέσα διάφορα ζώα.* ◆ *Για την **περίφραξη** της παιδικής χαράς έβαλαν ψηλά κάγκελα.*
🎵 πε-ρι-φρά-ζω
-Λέμε και **περιφράσσω**.

περιφρονώ ρήμα (περιφρόνησα, θα περιφρονήσω)

☑ Όταν **περιφρονείς** κάποιον, δεν του δίνεις σημασία, γιατί δεν τον εκτιμάς. ○ υποτιμώ ● εκτιμώ, σέβομαι ◆ **περιφρόνηση**
🎵 πε-ρι-φρο-νώ

περίχωρα [τα] ουσιαστικό

☑ Τα **περίχωρα** είναι οι περιοχές που βρίσκονται γύρω από μία πόλη ή χωριό. 🎵 πε-ρί-χω-ρα

περνώ και **περνάω** ρήμα (πέρασα, θα περάσω)

☑ Ο Κώστας και η Αθηνά **περνούν** μπροστά από μία εκκλησία για να πάνε στο σχολείο.

✓ Η κυρία Μαργαρίτα **πέρασε** απέναντι από το δρόμο μία γιαγιά που

- Πότε λέμε περασμένα ξεχασμένα;
Συμπλήρωσε την παρακάτω πρόταση:
- Όταν σκέφτομαι κάτι, λέμε ότι μου από το μυαλό.

στηριζόταν σε μπαστούνι.

Την οδήγησε απέναντι.

✓ «Πώς **περνάς**, Αλίκη;» ρώτησε η Αθηνά την Αλίκη στο τηλέφωνο. Τι κάνεις;

✓ «Α, δε θα σου **περάσει** αυτή το φορά! Θα πας» είπε η κυρία Μαργαρίτα στον Κώστα. «Μου **πέρασε** η ιδέα να μην πάω, μαμά, αλλά, το ξέχασα αμέσως».

◇ Όταν ένα **πέρασμα** είναι στενό, μόλις που χωράμε να περάσουμε. Οι **περαστικοί** κάνουν το σταυρό τους, όταν βρεθούν μπροστά σε εκκλησία.

○ διαβάτης 🎵 περ-νώ

περούκα [η] ουσιαστικό (περούκες)

✓ Η **περούκα** είναι τα ψεύτικα μαλλιά που βάζουμε στο κεφάλι μας για να αλλάξουμε την εμφάνισή μας.
🎵 πε-ρού-κα

Ο κλόουν φοράει **περούκα**.

περπατώ και **περπατάω** ρήμα

(περπάτησα, θα περπατήσω)

✓ Όταν **περπατάς**, πηγαίνεις με τα πόδια από ένα σημείο σ' ένα άλλο.

✎ Ο Κώστας και η Αθηνά **περπατούν** από το σπίτι μέχρι το σχολείο κάθε μέρα.

○ βαδίζω

◇ Το

περπάτημα

κάνει καλό στην υγεία μας.

🎵 περ-πα-τώ

πέρυσι και **πέρσι** επίρρημα

✓ **Πέρυσι** η οικογένεια του Κώστα πήγε διακοπές στην Κρήτη. Την προηγούμενη χρονιά.

🎵 πέ-ρυ-σι

πέσιμο [το] ουσιαστικό (πεσίματα)

→ πέφτω

πέστροφα [η] ουσιαστικό (πέστροφες)

✓ Η **πέστροφα** είναι ένα ψάρι που ζει στα ποτάμια και τις λίμνες.

🎵 πέ-στρο-φα

πέταγμα [το] ουσιαστικό (πετάγματα)

→ πετώ

πετάγομαι και **πετιέμαι** ρήμα

(πετάχτηκα, θα πεταχτώ) → πετώ

πέταλο [το] ουσιαστικό (πέταλα)

✓ Το **πέταλο** είναι ένα κομμάτι σίδηρο που το βάζουμε στο κάτω μέρος των ποδιών του αλόγου για να μπορεί να περπατάει σταθερά στο δρόμο.

✓ «Το βασιλόπουλο μαδούσε τη Μαργαρίτα βγάζοντας τα **πέταλά** της για να δει αν τον αγαπάει η Χιονάτη.

🎵 πέ-τα-λο

πεταλούδα [η] ουσιαστικό (πεταλούδες)

(πεταλούδες)

☑ Οι **πεταλούδες** είναι έντομα με πολύχρωμα φτερά που πετούν από λουλουδί σε λουλουδί την άνοιξη και το καλοκαίρι. 🎵 πε-τα-λού-δα
✍ 'τα έντομα'

πέταμα [το] ουσιαστικό → πετώ

πετεινός [ο] ουσιαστικό (πετεινοί)

☑ Ο **πετεινός** είναι το αρσενικό της κότας. ○ κόκορας
🎵 πε-τει-νός

πέτρα [η] ουσιαστικό (πέτρες)

✓ Η **πέτρα** είναι ένα πολύ σκληρό υλικό που το βρίσκουμε στο έδαφος. Οι βράχοι είναι από **πέτρα**. Τα χαλίκια είναι μικρές **πέτρες**.
✓ Τα διαμάντια και τα ρουμπίνια είναι πολύτιμες **πέτρες**. Τα λέμε και πολύτιμους **λίθους**.
✓ Το ψωμί έχει γίνει **πέτρα**, το έχουμε από την Παρασκευή και είναι Τρίτη. Είναι πολύ σκληρό.
◇ Στην **Ήπειρο υπάρχουν πολλά πέτρινα γεφύρια**. Είναι γεφύρια από **πέτρα**. 🎵 πέ-τρα

πετρέλαιο [το] ουσιαστικό (πετρέλαια)

☑ Το **πετρέλαιο** είναι ένα υγρό **καύσιμο** που το χρησιμοποιούμε στο καλοριφέρ και τη σόμπα για να ζεσταινόμαστε το χειμώνα.
🎵 πε-τρέ-λαι-ο

πέτσα [η] ουσιαστικό (πέτσες)

☑ Η **πέτσα** είναι το δέρμα των ανθρώπων και των ζώων.
✓ Το γιαούρτι έχει **πέτσα**. Μερικοί την τρώνε κι άλλοι την πετούν.
◇ **πέτσινος** 🎵 πέ-τσα

ΠΕΤΣΕΤΑ [η] ουσιαστικό (πετσέτες)

☑ Όταν βγαίνουμε από το μπάνιο κι είμαστε βρεγμένοι, σκουπιζόμαστε με μία **ΠΕΤΣΕΤΑ** από μαλακό ύφασμα για να στεγνώσουμε.
✓ Όταν τρώμε, χρησιμοποιούμε χάρτινες ή υφασμάτινες **ΠΕΤΣΕΤΕΣ** για να σκουπίζουμε το στόμα και τα χέρια μας. ◇ **χαρτοπετσέτα**
🎵 πε-τσέ-τα

ΠΕΤΥΧΑΙΝΩ ρήμα (πέτυχα, θα πετύχω)

☑ Όταν **ΠΕΤΥΧΑΙΝΕΙΣ** κάτι, έχεις προσπαθήσει πολύ γι' αυτό και το καταφέρνεις. ✍ **Ο κύριος Γιάννης ΠΕΤΥΧΕ τα δύο πράγματα που ήθελε περισσότερο: να κάνει οικογένεια και να είναι καλός στη δουλειά του.**
✓ «Μπράβο, Μαργαρίτα, το γλυκό **ΠΕΤΥΧΕ!**» είπε ο κύριος Γιάννης. Το γλυκό έγινε όπως έπρεπε, είχε επιτυχία.
✓ «**Με τη δεύτερη προσπάθεια ΠΕΤΥΧΑ με το βελάκι το στόχο**» είπε ενθουσιασμένος ο Κώστας που πήγε με τον πατέρα του στο λούνα-παρκ.
◇ **Ο κύριος Γιάννης είναι ΠΕΤΥΧΗΜΕΝΟΣ αρχιτέκτονας**, δηλαδή είναι πολύ καλός αρχιτέκτονας, έχει επιτυχία στη δουλειά του. **ΕΠΙΤΥΧΙΑ**
🎵 πε-τυ-χαί-νω

ΠΕΤΩ και πετάω, πεπέμαι και πετάγομαι

ρήμα (πέταξα, θα πετάξω)

☑ Όταν τα πουλιά **ΠΕΤΟΥΝ**, ανοίγουν τα φτερά τους και φεύγουν στον ουρανό.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Όταν ένα αεροπλάνο **πετάει**, κινείται στον αέρα.

✓ Όταν **πετάς** κάτι, το ρίχνεις κάπου μακριά από σένα.

✎ «Πρόσεξε πού **πετάς** την μπάλα, Ίγκλι!» φώναξε ο Κώστας.

✓ Όταν κάτι σου είναι άχρηστο, το **πετάς**. Είναι για **πέταμα**.

✓ Λέμε ότι **πετάς** στα σύννεφα, όταν είσαι πολύ χαρούμενος.

✓ Όταν **πετάγεσαι** σε μία συζήτηση, διακόπτεις ξαφνικά τους άλλους για να μιλήσεις εσύ.

Όταν **πετάγεσαι** σ' ένα μαγαζί, πηγαίνεις εκεί και γυρίζεις πίσω γρήγορα. **♦ Μ' ένα πέταγμα ο Πιτσικόκος βρέθηκε έξω από το παράθυρο. πέταμα, πτήση**

♫ πε-τώ

ΠΕΥΚΟ [το] ουσιαστικό (πεύκα)

☑ Το **πεύκο** είναι ένα δέντρο που αντί για φύλλα έχει μακριές πράσινες

- Πότε λέμε ότι κάποιος πέφτει με τα μούτρα στο φαγητό;

- Πότε λέμε ότι πέφτουμε στα πόδια κάποιου;

Τι έγινε τελικά με τον Πιτσικόκο; Ψάξε στις λέξεις ελεύθερος, πετώ, πηδών, προετοιμάζω

βελόνες, τις **πευκοβελόνες**.

Οι καρποί του **πεύκου** είναι τα **κουκουνάρια**.

♫ πεύ-κο

ΠΕΦΤΩ ρήμα (έπεσα, θα πέσω)

☑ Όταν **πέφτεις**, κατεβαίνεις με όλο σου το βάρος από πάνω προς τα κάτω.

✎ *Η Αθηνά έπεσε με το ποδήλατο και χτύπησε.*

✓ Όταν **πέφτει** χιόνι, χιονίζει. Όταν **πέφτει** βροχή, βρέχει.

✓ Ο θεός Τάκης ήταν πολύ κουρασμένος από τα πολλά ταξίδια κι **έπεσε** νωρίς για ύπνο.

○ πλαγιάζω

✓ *Γυρίζοντας από την εκδρομή τους, ο Κώστας, ο Νίκος κι ο Ίγκλι έπεσαν* πάνω στον κύριο Μιχάλη. Βρέθηκαν μπροστά του χωρίς να το περιμένουν.

✓ Όταν η Αθηνά έμαθε ότι ο κύριος Μιχάλης έδωσε τη Ροζαλία, **έπεσε** από τα σύννεφα. Ένωσε μεγάλη έκπληξη, δεν το περίμενε.

♦ **πέσιμο** ♫ πέ-φτω

ΠΗΓΑΔΙ [το] ουσιαστικό (πηγάδια)

☑ Το **πηγάδι** είναι μία βαθιά τρύπα στη γη που έχει πάντα νερό. Γύρω γύρω υπάρχει συνήθως ένας μικρός πέτρινος τοίχος.

♦ **πηγή**

♫ πη-γά-δι

